

ebb és egyre ső
kan, de feszes aj
ar. Ide nem jöhe
c.
ngedett. Arvo
na. Sorst — is
és azzal a ma
smét a biztosság

metszett orra
ente volt.
on komikus volt
ját, hogy a férfi
hőveire állt s
erő növelése ka
szelmeinek köz
osíthatósága is
stokveit s a férfi
nevet az erős
zött. Anna szür
kötötték.

tanom dachból és
főig való bele
volt az, ami azt
v a multat, amit
le tudná evőz
törne erősködni
igy ő lenne ma-

csak sok, amit
várságot" — gon
hangosan Anna,
ben, az ablaknál
szította és vágta
ez valót és hosz
mozásra vezette
róvok és közö
váskókon feltel
ténvérol a hulla
tálat másfélon
e, a szűfőzőhöz,
esipőben, mint
ha egyedül van,
közönyös férfi
nögött.

Ésre
ükka-göcsöt
leért ház
hoz szállít
H E R
magyar- u. j.

IA
és adá-vételi
incipele Carol 4
párisi/etehet
tród: "Capax"
erakafat
1928 0800

figyelmébe!
nek beszerzése
tekintse meg
ALBERT
Ferd. 61

ncert
este
estere 10 óráig
ra muzsikál

5 pengék
atlanok
szám

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
 Glaj, Str. Baron L. Pop 10
 TELEFON: 9-77
 Ejjeli telefon (nyomda) 2-02
 ELŐIZETESI ÁRAK:
 Évesz évre . . . . . 1150 Lei
 Félévre . . . . . 600 "
 Negyedévre . . . . . 320 "
 Egy hónapra . . . . . 110 "
 Alvfolyam 28. szám
 1928. február 4. Szombat
 5688 Sőhat 13

Dr. Ramasetter Róbert
 Budapest
 tér 2. II. 8.

UJ KELET

ZSIDÓ POLITIKAI NAPILAP

A százéves Verne

Február elején lesz százszünetje annak, hogy Nantes-ben megszületett áldott emlékü Verne Gyula, az ifjúsági-igény Balzacja, sőt Viktor Hugója, a száz romantikus, francia értelemben. Úgyvédek készültek, Verne Gyula lett belőle. Többet nem érhetett el író, mint ez a székeszakállas, jámbor, szelíd és bölcs francia, aki a maga írói halhatatlanságát sziklánál sziklaibb, mulhatatlanabb helyen véste be: három generáció gyermekeinek emlékébe és szívébe. Így kell ideírni: három generáció — mert a gyermek, aki ma tíz éves, talán utazkodik fog, ha Verne-könyvet vesz a kezébe. Amit Verne egy emberiségnek többszáz évre álmódott meg előre, azt egy mohó és kíváncsi emberiség néhány évtized alatt valósította meg. A gyermek, aki ma tíz éves, százbegyvesztve tolja félre az „Öt hét egy léghajóban” — kalandjait, megkérdi, miért nem vittek magukkal rádiót és konzervet, s megjegyzi, hogy Lindbergh sokkal nagyobb utat megtett harminchat óra alatt. A gyermek felnőtt, Nemo kapitány hajójával gyilkol a tenger alatt s óráként háromszáz kilométer sebességgel repül a földrészek felett. Amit Verne lelke, a modern emberi fejlődésnek ez a finom szeizmográfia, apró és romantikus rezgésekkel előre jelzett, az ma sablon és konfekció. Az a millió és millió, minden nemzetiségű gyermek, akik diákszünet bórdivényain elhasalva szomjas kortyokban nyakalták minden ifjúságok büvitalát: az utónlát és exotikumot, a realizált csodák világában baktatva örökre elcsinelt világgal egy lélekzetni noszralgát Verne álmokéiból. Ő volt minden kamaszok kőhajója. Költő volt: hangulatai voltak és vágyai, tudott álmodni és érzékelni álmaikat. Ki emlékszik még Nemo kapitány sejtelmes hangulatára? egy férfi, aki megsértődik a világban s elmev hajójával a tengerek alá, egyedül jár göcsével és haragjával az óceánok alatt, deután a hajó egy homályos termében leül az orzóna elé s órákon át orronálja a maga bánatát a halaknak, egy ömbnyomásra fölzalad a hajó egyik fala s üveglap mögött látja a tengerfenék titokzatos világát. . . bizonyos, Girardoux sem tud szebbet, Morand sem tud különösebbet.

Nadar 1864-ben szállott fel 6000 köbméter terjedelmű léghajójával a párisi Champ de Mars-on. „Le Géant” tizenkét utast vitt magával, köztük Vernét és egy négeret. Az expedíció a világ végére indult: vagy legalább is a Kongóba: a léghajó egy nyomdát vitt magával, élő szárnyasokat, lisztet, bort, növényi magvakat, fegyvereket és hét nyelven (németül, angolul, oroszul, csehül, olaszul és spanyolul írott leveleket). A felszerelés célja az volt, hogy a Kongóban megalapítsák a vadak között a fehérek szigetét s bevezessék a szencgálok között a könyvnyomtatást és az állattenyésztést. A ballon felszállt és néhány óra múlva megérkezett és leszállt Meaux-ban, ahol mindannyiuk meglepetésére nem a szencgálok, hanem a kisbíró fogadta őket trikolorral a hasán s a városi tüzoltózenekar a Marseillais-t játszotta. Verne dicsősé-

a léghajó"-ban nem ezek után, hanem már egy évvel előbb írta meg: amikor gére legyen mondva, hogy az „Öt hét a regényt egy évvel később Nadarral realizálni iparkodott, az öt hétből egy rövid éjszaka lett s a kongóból Meaux . . .

A könyv szerzője, aki akkoriban még a drámaírás és a börténygynökség között ingadozott, elkedvetlenedett az expedíció sikertelenségén: de felbuzdul első könyve sikerén, megtalálta a hangját, mert a könyv megtalált egy véglen és időtlen, halás publikumot. A „Huszezer mérföld a tenger alatt”, az „Utazás a föld középpontja felé” egy szükségletet fedeztek, ami oly mohó és kíváncsi volt, hogy elkövetkező regényeinek tucatjával sem bírta teljesen kielégíteni. A századvégi ember tudományos nyugtalansága, a romantika és a naturalizmus nagy átmeneti periódusa volt ez, ami Verne könyveit millió példányszámokban vitte szét a világra. Kora embere volt és valamitől

kora nagy nyugtalanságait és vágyait, több, mert költő volt, aki előre érezte kora nagy nyugtalanságait és vágyait. A Nadar-féle expedíció után nem mozdult ki többé a szobájából, amibe elfértek hetekre szóló utazások minden kalandjai, exotikus tájak s végtelen utópiák. A valóságot hagyta valóságának s ő maga iparkodott megálmodni a készülő és vajudó realitást. Könyvei díszes kötési címlapján ott virított szelíd felé s most már így is fogjuk látni öt örökre: egy íróasztal mellett, amint a fölgömb és mikroszkópok állanak s a feje körül léghajók röpdösnek és tengeralattjárók usznak s Fonck kapitány gyermekei baktatnak, bizony már nem is tudom, hová? . . . Írói „árúkkje” volt, ha szabad ezt az erős szót használni vele szemben, hogy a legmerészebb exotikumot is szigorúan reális, tudományos mázzal kentse be. Ha Verne a föld középpontja felé utazott velünk, akkor éppen olyan biztos volt a megérkezés, mintha Meaux-ba utazik valaki.

S abban, hogy mindaz, amit ez a szelíd francia költő, gyermekek mesélője, kamaszok nagy barátja, összeálmodott, ilyen hamar banális valóság lett, talán van neki is valami titokzatos kis része: a fluidum, amit Verne álmai széljelhordtak a világban, sokidő és sokáig izgatott kamaszfejeket, terjesztett egy nyugtalanságot, amiből később egyszer egy napon robbanóerejű motor lett vagy egy hidraulikus csavar. A kamasz, aki huszezer mérföldet utazott Vernével a tenger alatt, később egyszer talán csakugyan felalált egy nedált vagy egy lököféket. Egy csöpp abból a nyugtalan vágyódásból, amivel ez a szelíd lélek a világot és az emberek jövőjét kereste, ma is benne van még azokban az álmainkban, amik visszahozzák a gyerekkor izét és illatát. Többet nem tud költő, többet nem tehet költő: a jövőt álmodni meg s az emberek emlékében megrögzíteni a maga mulandóságát.

Briand kijelentette, hogy szakítani kell a „ha békét akarsz, készülsz a háborúra” jelszavával

(Páris, február 3. Az Uj Kelet tudósítójától.) A szenátusban ma vette kezdetét Briand külpolitikai expezejének vitája, melynek kapcsán először L'Hopitau volt igazságügyi miniszter szállt fel s őlesca kritizálta Briand engedékenységet Németországgal szemben. A volt igazságminiszter elítélte a Locarnói paktumot is s arra hivatkozott, hogy Stresmann általános Briand ígéreteire hivatkozik Németországban, ahol általános vélemény, hogy Franciaország nem tartja be a szavát. Az exminiszter a Népszövetséget is erősen kritizálta s kijelentette,

hogy a döntőbírósi szerveződések semmit sem érnek, mert Németország minden egyezmény után csak fokozza saját háborús hangulatát.

L'Hopitau szerint a Rajna-vidéken a megszállással teremtett garanciákat nem szabad feladni.

A jobboldalon helyesléssel fogadott beszéd után Jouvenel, a szentgotthárdi afért teszi szavát, mint a titkos fegyverkezés egyik példáját.

Jouvenel beszédére Briand válaszol, aki általános feszült figyelemben emelkedik szólásra és a következő nagyfontosságú kijelentéseket teszi:

— Két ember társalgásának módszere a külpolitika kérdéseiben nagyszorúen bevált. Epen ezért folytatni kívánom az közvetlen tárgyalásokat Stresmannal.

Ha békét akarunk, ne féljünk a szavaktól, beszéljünk róla többet, mint a háborúról, amellyel az emberek tulontul jól laktak.

A régi jelszó, „Ha békét akarsz, készülsz a háborúra”, nem vált be. En a háboru borzalmaival vezetőhelyről néztem végig s akkor megesküdtem, teljes erőmből azon leszek, hogy ezek a borzalmak meg ne ismétlődjenek.

— Két héttel ezelőtt a Frontharcosok nemzetközi küldöttségét fogadtam, melyben egy vak és karnélküli osztrák katonára bízattam, hogy tartsak ki békepolitikám mellett. Ekkor megfogadtam,

hogy további fogom követni politikám irányelveit.

Elismerem, hogy a nemzetközi helyzetet még nehéz, de a haladás feltételül észlelhető. A Népszövetség is sok eredményt ért el már.

Meg vagyok győződve Stresmann loyaltásáról is, de nem csodálható, ha nemet államférfi letére Németország érdekeit védi. Németország és Franciaország viszonyában létségtelenül még sok elgázításra váró nehézség van. Ami a szentgotthárdi esetet illeti, erről csak a lapokból értesültem, épen ezért örökdedem attól, hogy ezen közlemények alapján nyilvánítsam véleményemet. Az ügyvet a Népszövetség fog foglalkozni és Franciaországnak nem feladata, hogy minduntalan a Népszövetség közbelépését kérje.

— Ami a Rajna-vidéki megszállást illeti, tudvalevő, hogy a Rajna-vidéket három okból szállták meg. Először, hogy a háboru bűnöseit megbüntessék, másodsor, hogy fegyverkezési garanciákat nyerjünk és harmadszor, hogy a jövőteli biztossítsuk. En Toyrtban megígertem Stresmannnak, hogy amennyiben Németország végrehajtja a leszerelést és stetteti a jövőteli fizetéseket, egy ki fogjuk üríteni a Rajna-vidéket.

Ezután az olasz-francia viszonyról emlékezett meg Briand s kijelentette, hogy jelenleg mindkét nemzet hangulata kedvező arra, hogy a félreértéseket tisztázzák egymás között. Franciaországnak az az célja, hogy a teljes békét biztosítsa a két ország között.

Beszéde végén Briand még a következőket mondotta:

— Hiszem, hogy az Egyesült Államok és a Franciaország között létrejött első barátsági szerződés 150-ik évfordulója alkalmából nyugodt lélekkel jelenthetem ki,

hogy a háboru Franciaország és az Unió között mindörökre ki van zérva.

A szenátus Briand beszéde után bizalmat szavazott a kormányának.

Páris, február 3. A kamarában Poincaré miniszterelnök a pénzügyi interpellációkra válaszolva, büszkeséggel emlitette meg, hogy Franciaországnak sikerült kikerülnie a külföldi kölcsönt és így nem kellett meghajolnia a külföld előtt. Kijelentette, hogy módjában lett volna a font árfolyamát a száz frankos árfolyam alá nyomni, de ezzel a művelettel a hivatalnokok életstandardját nyomta volna alá. A gazdasági életben a normális állapot helyreállt s Franciaország gazdasági állapotát az egész világ elismeri. Poincaré ígéretet tesz arra, hogy a háborus károsultak, nyuzidiasok és hivatalnokok meg fogják kapni a beigért fizetésemelést.

Törvény készül a gabona szállításának megszervezéséről

Bucaresti, február 3. Ma délelőtt 9 órákor minisztertanács volt, amely fél 12-ig tartott. A minisztertanács foglalkozott a gabona standardizálásáról szóló törvényjavaslattal, amely megállapítja a gabonafélék osztályozásának elveit és a gabona külkereskedelmi kommercializált vállalat szervezetét. Elhatározta a minisztertanács, hogy külön törvényt fog készíteni a gabonabiztosítás és a szállítás megszervezéséről. A megalakítandó kommercializált vállalatban részvesz az állam, a kereskedelmi és iparkamarák, a mezőgazdasági kamarák, a Banca Nationala és a magántőke is.

Duca helyettes külügyminiszter felolvasta Chamberlain táviratát, amelyben köszönetet mond a Hafg marsall haláláért fölött a kormány által kifejezett részvétért.

Duca azután a Titulescutól érkezett jelentéseket olvasta fel, amelyek rendkívül kielégítők.

A nagybányai zsidó miting

Nagybánya zsidó társadalmában régen látott olyan általános érdeklődést, mint amilyen megnyilvánult Pollák Adolf, a K. K. L. európai igazgatójának és Weinberger Nándor, az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség főtitkárának látogatása alkalmából. S ez annál öröndetesebb esemény, mert ebben a városban találták az erdélyi zionista mozgalom a legelső és legjobb követőit, de az utóbbi időben talán itt lanyhult el legérezhetőbben a mozgalom ereje úgy szervezeti, mint a Palesztina alapok alimentálása tekintetében.

Többnapig előkészítő munka után, a vendégek majdnem az összes számbajövő zsidó testületek vezetőit és a régebről ismert zionistákat meglátogatták, a beszámoló és tisztújító közgyűlésen nagy számban jelentek meg a meghívottak. Hirsch Jakab elnök megnyitása után Weinberger Nándor intézett komoly intelmel a volt vezetőséghez és a jelenlevőkhez, hogy ne hagyják teljesen elveszni azt a munkavágyat, ami még ma is feltalálható itt. A megjelentek érdeklődéssel szölköztek hozzá a felvetett kérdésekhez és kijelentették, hogy elfökölt akaratuk az elhanyagolt zionista élet felélesztését.

Majd megválasztották a következő tisztikart: Hirsch Jakab elnök, dr. Gottlieb Kálmán és Léderer Lajos alelnökök. A választmány tagjai: dr. Barna Sándor, Berger Lajos, Blau Dező, Dávidovits Károly, Deutsch Béla, Frenkel Ede, Friedmann Sándor, Fuchs Izsák, dr. Goldstein Nándor, Grünfeld Adolf, Jakab Samu, Katz Antal, Katz Mór, Löb Samu, Markovits Pál, Smilovits József, Vértes Adolf, Weisz Mór, Weisz Samu, Weisz Samu festőgyáros. A Keren Kajemeth bizottságban Lévi Hermann, Vértes Adolf, Kaufmann Mór, Dávidovits Károly, Salmon Perach, Kaufmann Bella, Weisz Bella, Grosz Elza vannak.

Másnap este a határozati nagy tanácsot szüföliség megtöltötte a közönség, hogy meghallgassa a vendég előadását. Hirsch Jakab hatásos bevezető szavai után Pollák Adolf rendkívül érdekes előadást tartott a zionista ideológia keletkezéséről és mai állásáról.

Gazdag tapasztalataiból és a mozgalom szolgálatában eltöltött harminc esztendő élményeiből merített lebilincselő részleteket. Majd a mai Palesztinát tárta a hallgatóság elé, vívódásaival és reményeivel, megmutatta az ott keletkező új embertípust a Keren Kajemeth által szerzett rögön. Mindvégig rendkívül vonzó volt minden szava, amely a jelenlevőkből valóban frenetikus hatást váltott ki. Utána Weinberger Nándor szölközött be az idestova tizenötöt szövkörség működéséről, emlékezett az idetartó zsidókat a lelkes napokat, amelyekben Nagybányán

izzó zsidó élet folyt, lelkes ifjúsággal és tetterekész emberekkel. Kemény szavakkal igyekezett felrázni a tőspárt zsidó életet, amely a bányai zsidó társadalom teljesen érthetetlen és indokolatlan széttagoltságában, az ugynevezett 1914 körök teljes közömbösségében minden kollektív megmozdulás iránt leli legfőbb magyarázatát.

A nagyon lelkes hangulata estélyt Hirsch Jakab zárta be s megígérte, hogy az eddigi stagnációt kielégítő törekvés fogja követni. Az előadók résztvevők aztán a folytatálagosan tartott választmányi ülésen, ahol a kötetendő szervezeti élet irányelveit beszölközték meg. Ebből az alkalomból a nagybányai

zsidó leányok megalakították az Aviva leányegyletsöletet, amelynek ideiglenes vezetöjét Vértes Ilus vállalta el. Helyettesei Grosz Elza és Weisz Bella. Az új Aviva minden tagja teljes megörvöcsés és munkájukhoz hiven fog részt venni a zsidó kulturális önképzésben, az ifjabbak nevelésében és az ifjúsági tevékenység minden ágában.

Nem volna teljes a beszámoló, ha meg nem emlekezünk a lelkes kis somorvári patról, amelyet Salomon Perach urhölgypáratlan intelligenciával és odaadással vezet és oktat. Ugyancsak neki kell tulajdonítani azt az érdemet is, hogy legnehezebb körölmények között is viselte a Keren Kajemeth gondját és felelősségét.

Bierer német professzor forradalmi gyógykísérletei a forró vassal

Reménytelen betegeket mentett meg égetéssel előidézett lázzal

(Berlin, február 3. Az Uj Kelet tudósítójától) Izzó vas... középkori boszorkánypörök, inkvizíciós kínzások vizióit eleveníti fel ez a szó és ha tovább gondolkodunk, eszünkbe jut az is, hogy a torturák kínzó eszközei a gyógyítás szolgálatába is állították egykor a primitív tudomány.

Az emberi fejlődés csodálatos. Évszázadokkal mindennek elmúta után, izzó vas s az ember ismét viszonylagos helyzetbe kerül egymással, a kínzás és gyógyítás régi eszközeit kieszájtítja a maga számára a legmodernebb tudomány, az izzóvas gyógyíthatalmának látszó bajok javulását idézheti elő.

Az erre vonatkozó kutatásokat állította előadás közöppontjába a berlini egyetem egyik legnevesebb tanára, Bier titkos tanácsos, aki nemcsak a sebészet terén a legelső kapacitások egyike, hanem a legmozgékonyabb szellemű, legnagyobb iniciatívával rendelkező tudósok sorába is tartozik.

A Langenbeck-Virehov-ház nagy előadó termében gyűltek össze az érdeklődők a Berliner Medicinescher Gesellschaft meghívására és már az ülésterem külső képe is elárulta, hogy Bier professzor előadása a nemzetközi tudományosság nagyjelentőségű eseménye.

Az előadás témája pontosan a következőképpen hangzott:

Immunitás előidézése és nehéz infekciók gyógyítása izzó vassal és gyógyszerekkel.

Az izzó vasat, mint gyógyítási eszközt, az orvostudomány már régen elfeledte, de Bier tanár ismét életjogosultságot adott a kinevetett és eltemetett módszernek.

A kísérleteket Bier a berlini egyetem sebészeti klinikáján végezte, ahol 427 infekciós beteg gyógyított a régi-új módszerrel. 427 embert kezelt Bier professzor, csupa reménytelennel látszó esetet. És mind a 427 esetben teljes, vagy legalább is kielégítő eredményt ért el. Ami eddig majdnem lehetetlennek látszott, most megvalósult. Olyan esetekben is siker koronázta Bier fáradozását, amikor az izületek már erőteljes gennyedésben voltak. Nemcsak a beteg életét mentette meg Bier tanár, hanem olyannyira sikerült helyreállítani pácienseit, hogy a kúra után az előbb gennyező izületek visszanyerték mozgékonyágukat.

De még csodálatosabb dolgokról is tud mesélni az orvostársaság kiváló előadója. Az izzóvas olyan esetekben is hatást ér el, amelyeknél az általános vérmelegzés, a sepsis, már súlyos szövkilentü gyulladást idézett elő. Az izzóvas csodálatos hatása ezeket a betegeket is megmentette az életnek és ha a szövkilentü hibás működése nem is múlt el teljesen, de megszünt az életet veszélyeztető szövkilentü gyulladás és a betegek javarészen még munkaképességüket is visszanyerték.

Bier saját kijelentése szerint a legörvendesebb eredmények azonban a súlyos kölszövkövi gyulladásoknál és a leg-

erősebben inticiált sebeknél mutatkozott.

Mindezeket az eseteket szemléltetőleg meggyógyított páciensei bemutatásával tárta elénk a tudós és a nagygyűlés előkei közönsége a legnagyobb bámulattal adózott az eredményeinek.

Bier egyik asszisztense, dr. Hadenfeld segítségével az izzó vasat modernesítette és egy új rendszerű égető eszközt készített.

Ezzel a készülékkel kiégette a megtömadott szövkérszeket és pedig olyan területet, amelyen ez szükségesnek mutatkozott.

Az izzó vas természetesen azonnali gyulladást idéz elő és ez az ujonnan előidézett gyulladás védelmet biztosít egy új infekció ellen, a régi infekciót pedig nem engedi továbbfejődni. A gyulladást érthetőképpen láz követi, mely azonban Lamarosan alábbszáll.

A beteg nemsokára fájdalomnak enyhülését érzi Rövid idővel később pedig a fájdalmak teljesen megszönnök.

Nehéz szépszikek esetében a következő eljárást alkalmazta Bier professzor:

A bal bordaivré körülbelül tányérmagyságu sebet égetett és ezzel ismét elérte azt, hogy az égési sebet követő gyulladási és rombolási folyamata megváltoztatta a szépszistól megtömadott szervezet állapotát. Tizenkét különböző esetben alkalmazta ezt az eljárást Bier tanár. Csak akkor mert az új módszerhez nyulni, mikor már bebizonyosodott, hogy minden eddigi módszer hatástalannak bizonyul és a betegek állapotát reménytelenné kellett tekinteni. A tizenkét „feladott” beteg közül hetet sikerült megmentenie az élet számára.

A láz és a gyulladás a test önvédelme, rint, — a szervezet két nagy gyógyszerköze.

A láz és a gyulladás a test önvédelme, amellyel minden támadás ellen védekezik. Nagy és életveszödelmes megtámadás esetén a testnek ez az ellenvédő eszköze elképzélehtetlenül hatalmas erőköföjtésre képes, a test abbahagyja minden mellözhető funkcióját és teljes erejével az életet fenyegető ellenség ellen lép akcióba.

— Ezért nem szabad a lázt és a gyulladást leküzdöni, — mondja Bier, — csakis olyan esetekben, amikor túllépi önvédelmi funkciói határát. A jövőben azonban még tovább kell mennünk és lázt, illetve gyulladást gyakran mesterségesen kell előidézni. Ez a két tényező életmentő fegyverre lehet az orvos kezében. A mesterséges gyulladás nemcsak infekciós betegségeket tud gyógyítani, hanem feloldja és magába szövkja a káros anyagokat, új táplálóerőt ad a testnek és hozzájárul a beteg szervezet újraépüléséhez.

Bier tanár fejtegetései forradalmi jelentőségű kísérleteiről az általános vélemény szerint az orvostudományak egészen új utjait jelölték meg.

Hirdessen az „Uj Kelet”-ben

S. O. S.

Gaál Gábor és Ligeti József estélye

Gaál Gábor írásait ismerik olvasóink, Csupa újszerőség nemcsak a stílusban, hanem új és eredeti mélységeiben és látvátaiban. A kiforratlan, az erjedő, az új horizontok felé mutató utak rámenő, friss pionírja ez a költő. A haladás kesernyösen újjongó hangjait üti meg minden írásában és amit mond, abból fölérdődik a kegyetlen pesszimizmus mellett lágy fuvaima a jövődönök. Egy új életnek és társadalomnak felénk tarlózóködö hirdetője Gaál Gábor. Erősebb enje a kritika, amely maga is telítve van az alkotás merész pátoszával. Erkölcse az abszolút emberiség, az igaz jószág, a testvériesülés. Esmek, amikről az elmúlt évek során olyan sok szó esett, amelyekből soha kevesebb nem vált valóra, mint napjainkban. Az erkölcsnek és valóságának ez a két pólusa szökráztatja ki a költőből azokat a gondolatokat és érzésbeli értékeket, mik mint rossz lelkiismeretünk ostorsuhogásai csapnak ránk. Gaál Gábornak táncban kongeniáhs művész-partnere: Ligeti József. Az a keserű pátoszi, amit a szavak és orrok mögöl a költő fölörbácsol. Ligeti József tánckompozícióiban a test ritmusával tud kihozni.

Csütörtökön este a katolikus gimnázium dísztermében Kolozsvár intellektuális színe-java előtt mutakozott be a költő és táncművész S. O. S. (safe our souls) a hajósok vészjelének jegyében zajlott a Gaál-Ligeti est. Mentések meg lelkeinket — ezzel apelláltak a közönséghez, amivel nyilván megértést követeltek a maguk számára: a publikum és művész kontaktusát akarták és ezt — a telt ház újjongó tapsa igazolta — teljes mértékben el is érték.

— Az első számban — „A hatlyuszúv invokációi” — Gaál Gábor az estnek programját adta poetikus formában. Ligeti József első táncszáma — Liberté — a vergődó, és a benső szabadságát kiküzdött ember fölélé törését mutatta lenyűléttel és izmos plaszticitással. Tiszta Janos és Virág Anna novellisztikus estében a költő az új, várható társadalmak fonák szerelmi formáit érzekelteti. Minden helyes és szép — körülbelül ez a konzekvencia — a házasság épuzy mint a szabad szerelem. Csak az emberreken van hiba. Az „Egalité, Fraternité” — tánckompozíció mutatta, hogy a testvérieséget hirdetőt mindig az egyenlőségért tülekedők tiporják le. Gaál Gábor „Kolozsvári káprázatok” cím alatt fölolvastott poemáid közül „Az idegen” című lette mélysége és új meglátásai révén a leghatásosabb benyomást. Ligeti József „Ave primarea” táncpoémája csupa finomság és üdeség, mint természet leheltete virágfakadás évadján. Gaál Gábor következett ezután „Pancser ur” című jellemzésével, amelyben találon rajzolta meg a nyárspolgárrá átvédelt forradalmár hasznosság felé beállított fölözöfáját. R „Jazz of Europe” tánc a mai káosz groteszk képét mutatta. Ennek mellő párja volt a felolvasó „Furious Al-jachinade”-ja, amely nem tartozott ugyan Gaál Gábor legértékesebb írásai közé, de amely külső sikerre is a legviharosabb volt.

S. O. S. A két hajóst újjongással mutatták meg a nyugodt vizeken evező gözöcsök utasai. (sz. 4.)

URANIA-MOZGO

Szenzációs műsor

Egy nemzet balványa

Akaszottak násza

Böszörcsében John Gilbert a „Nagy paradé”-ből ismert művész és Eleonor Bonham a „Minnopi” Farsang

Műtő:
Zongora vetel
bizalom d'laa

Legnygyobb garancia erre az 53 év óta fennálló

Triskal.

cég kiűnő hírneve, mint egyetlen és legnagyobb szövkészítő üzem. — Főster viágnárka vezérképvisel te.

Zongorák

ka hatók hosszabb részletfizetési feltétel mellett is. — Cluj, Strada Saguna 14 — Telefonszám 4-19.

Szombat
Ha
vé

(Budapesti)
dosítója
Lajos bá
még egy
lyén Ern
last a ha
gig. Se
fogházi
zációs ta
vany La
„Közle
ember, a
foku ité
törvény
szik, me
azokéval
neni vol
cikkeiből
meg. Hő
szögezen
állásában
megállap
látszatot
magát a
vel. A v
megdönt
mert his
a „Jövö
Lovászy
kok van

A le
lag

Budape
értésülé
gyalását
met írö
István ö
német in
kifejezés
eltémi
vartan g
kznak
ország
tette a
feikeltés

Eg
Haf

(Cluj)
Kélet t
báró el
Budape
gokban
lapok o
nélkül
a nagy
Ugyi
szövkö
petéskö
többek
nagyob
Tagebl
előtt ci
előre b
cikket,
olvasó

SE
Nag
Bán
Coll
Eg

c. leg

■■■

ait ismerik olvasóink, nemcsak a stílusban, hanem a mélységeiben és a formájában, az erjedő, a mutató utak rámondás, költő. A haladás ke- hangjait üli meg min- mit mond, abból föl- pesszimizmus mel- a jövődönnek. Egy új lomnak felénk tar- Gaál Gábor. Erősebb ly maga is telítve van patoszával. Erkölcse sség, az igaz jószág, zmek, amikről az el- an sok szó esett, a- ebb nem vált valóra. Az erkölcsnek és va- potusa szikráztatja ki a gondolatokat és ér- nik mint rossz lelki- suborgásai csapaak uk tancban kongemá- e. Ligei József. Azt a it a szavak és orrok korbácsol. Ligei Jó- oiban a test ritmusa-

a katolikus gymná- Kolozsvár intellektu- tótt mutakozott be- tancművész S. O. S.) a hajósok vész- ajlott a Gaál-Ligei e lelkeinket — ezzel sebzeg, amivel nyil- teltek a maguk szá- es művész kontaktu- — a lett ház ujjongó eljes mértékben el is

ban — „A hatyuszú- l Gábor az estnek etikus formában. La- szama — Liberté — ső szanadságát kikü- zőreket mutatla len- plaszticitással. Tiszta na novellisztikus ese- g, várható lársadal- ni formáit érzékelteti. zsep — körülbelül ez a házasság epury elem. Csak az embe- az „Egalité, Fratérni- tó mutatta, hogy a től mindig az egyen- tiporiák le. Gaál Gá- prázatok” cím alatt közöl „Az idegen” és új meglátásai ré- b benyomást. Ligei ea” táncpoémája esu- eség, mint természet- das évadián. Gaál ezután „Pancser ur” amelyben találón rspolgárrá átvettél- sság felé beállított fi- of Europe” lánc a képét mutatta. Ennek elolvasó „Furioso Al- hely nem tartozott leértekebbé írásai ső sikerre is a legvi-

ajóst ujjongással mu- dt vizeken evező gó- (sz. t.)

MOZGO

los m ű s o r

emzet

ánya

ak nasza

„Nagy paradé”-ből Eleonor Bo- r-n-n Monopri Farsang

MOZGO

Hatvany egyik véd őjelevélben közölte védencével, hogy az elsőfoku ítélet jogi tévedésen alapszik

Márciusban tartja meg a tábla a fellebbezési tárgyalást

(Budapest, február 3. Az Uj Kelet tudósítójától.) Tudvalevő, hogy Hatvany Lajos bárónak Medvigy Gáboron kívül még egy védője volt, névszerint Sebestyén Ernő dr., aki a tegnapi tárgyalást a hallgatóság soraiból hallgatta végig. Sebestyén Ernő dr. ma reggel a fogházi cenzura útján a következő szennyezés tartalmu levelet juttatta el Hatvany Lajos báróhoz:

„Közlöm Önnek, hogy nincs a világon ember, aki egy percig is hűne az elsőfoku ítélet érvényben maradásában. A törvényszék ítélete jogi tévedésen alapszik, mert az Ön cselekedeteit azonosítja azokkal, akikhez Önnek semmi köze nem volt. Az ítélet az Ön céljait mások cikkeiből és cselekedeteiből állapítja meg. Hódolattal az ítélettel szemben, leszögezem, hogy a bíróság az ügy mai állásában kényszerült ezen tényeket megállapítani, mert a vád adatai azt a köztudatot keltették, hogy Ön azonosította magát a „Jövő” céljaival és törekvéseivel. A védelemnek rendkívül könnyű lesz megdönteni az Ön ellen emelt vádat, mert hiszen bizonyítható, hogy Ön sem a „Jövő”, sem Garami, sem Göndör, sem Lovász írásaitól nem felel. Bizonyítékok vannak arra hogy Ön a „Jövő”-nek

sem kiadója, sem finanszírozója, sem szellemi irányítója nem volt. Ezt a tanuvallomások igazolni fogják. Az is igazolható, hogy Ön képviselte az emigránsok között a magyar érzést, a magyarság iránti odaadó szeretetet. Ha mindez bebizonyosodik, Önt nem marasztalhatják el. Ebben az esetben cselekménye nem minősíthető többé büntettnak, hanem csak vétségnek, mely elévült. Ha a véd más cikkeit érvényesítette Önrel szemben, ugy a védelem az Ön könyveit és cikkeit fogja érvényesíteni Ön mellett, amikre a tárgyaláson nem kerülhetett sor.

Kérem Önt, hogy ne csüggedjen el, mert a tárgyaláson bebizonyosodott, hogy a védelemnek milyen könnyű lesz bebizonyítania azt, hogy Önnek nem volt célja idegen államtól, vagy szervezet Magyarországot elleni ellenséges cselekedetre indítani.

Budapest, február 3. A tábla, mint megbízható helyről közlik, már március havára kitűzi Hatvany Lajos bűnperének felelősségi tárgyalását. A védelem óriási felkészültséggel fog megjelenni a tárgyaláson és fogja bizonyítani az elsőfoku ítélet tévedéseit.

A legelőkelőbb német írók távirati- lag interveniáltak Hatvany Lajos érdekében

(Budapest, február 3. Az „Esti Kurir” értesítése szerint, a Hatvany-per főtárgyalását megelőző napon több nagy német író közös távirata érkezett Bethlen István címére, melyben a legelőkelőbb német írók annak a reményüknek adnak kifejezést, hogy Hatvanyt nem fogják elítélni azért, mert zavart időkben, zavartan gondolkodott. A német írók hívatkoznak arra, hogy Hatvany „Megsebzett ország” című könyve nagyban elősegítette a Magyarország iránti szimpátia felkeltését. Hivatkoznak Hatvany ön-

kéntes hazatérésére, amely hazafias hűségét bizonyítja. A táviratot Einstein professzor, Gerhard Hauptmann, Thomas Mann, Hugo Mann, Hoffmannthal, Arthur Schnitzler, Max Reinhardt, Sinclair Lewis és Stefan Zweig írták alá. Ezzel egyidejűleg Hatvany címére is távirat érkezett Rappalóbból. A táviratot Gerhardt Hauptmann, a német irodalom legnagyobb élő reprezentánsa írta alá s a következő szöveget tartalmazta: — Szívből kívánom perének jókimenetelét és a rehabilitációt.

Egy berlini lap előre megjósolta Hatvany Lajos drákói szigorú el- ítélését

(Uj-Kolozsvár, február 3. Az Uj Kelet tudósítójától.) A Hatvany Lajos báró ellen hozott drákói ítélet nemcsak Budapesten, hanem a szomszédos országokban is nagy meglepetést keltett s a lapok csaknem pártállásra való tekintet nélkül indignált szavakkal regisztrálják a magyar bíróság ítéletét.

Ugyúgy az azonban, hogy egyes országokban és körökben nem hat meglepősköpen Hatvany elítélésére, így többek között Berlinben sem, ahol a leg- nagyobb német napilap, a „Berliner Tageblatt” még az ítélet meghozatala előtt cikket írt Hatvany Lajos peréről s előre bejósolta az ítélet szigorúságát. A cikket, amely tartalmánál fogva a mi olvasó közönségünk szempontjából is

érdekes, alább adjuk: „Amint értesülünk, ma kezdődik meg Budapesten Hatvany Lajos báró bűnperének tárgyalása, akinek neve és személye az európai demokrácia táborában jól ismert. Hatvany Lajos évekkal ezelőtt, amikor a fehér terror Magyarországon javában dühöngött, több újságcímén kritizálta az akkori magyar rezsime-t s mint a vádirat hangsúlyozza, ezekkel a cikkeivel „a nemzet hitele és jóhíre” ellen követett el büncselekményt. Tudvalevő, hogy Hatvany nemcsak szellemes író, hanem lelkes magyar patrióta is, aki a kommun bukása óta életét szövegírással töltötte és két hónappal ezelőtt önszántából tért vissza hazájába, ahol letartóztatták. A többi emigráns vádlottak még mindig külföldön tartózkodnak, akik közül Lovász Márton, volt miniszter, két évig anélkül olt Budapesten, hogy ellene az ügyészség elfogató parancsot adott volna ki. Lovász nemrég Budapesten meg is halt.

1921. a fehér-terror rezsimje a demokratikus gondolkozású emigránsok ellen törvényt hozott, amelyet „a magyar nemzet jóhírnevének hatékonyabb védelme” cím alatt íktattak be s amely az ez ellen vétőket öt évtől tíz évig terjedhető börtönnel és olyan természetű pénzbüntetéssel sújtja, amelyet bátran vagyonelkobzásnak is lehet minősíteni.

MOZGO
los m ű s o r
emzet
ánya
ak nasza
„Nagy paradé”-ből
Eleonor Bo- r-n-n
Monopri Farsang
MOZGO

A „Vorwärts” című szocialista lap megjegyzi, hogy báró Hatvany, aki tagja a híres Hatvany-Deutsch cukordinasz-tiának, főleg azért került letartóztatásba, mert elítélésére esetén a bíróságnak lehetősége nyílik arra, hogy vagyonát el-

A román jegyzék a Szentgott- hardi incidens ügyében meg- állapítja, hogy konfliktus nem forog fenn és senkit nem akar megvádolni

Mussolini az optánsperben Magyarország oldalán áll

(Genf, február 3. A „Journal de Gene- ve” a kisanant jegyzékét ismertetve a szentgottthardi fegyversempészési ügy- ben, jelenti, hogy az ügyet a legközelebbi népszövetségi tanácsülés napirendjére hivatalos uton fogják kitűzni. Az állan- dó katonai tanácsadó bizottság jelentése- nek és javaslatainak birtokában a Pa- nács szótöbbsége fog dönteni afölött, célszerűnek tartja-e az investigációs el- járást. Ha igen, úgy meg fogja adni az utasításokat a magyarországi investigá- cións bizottságnak, amelynek elnöke Cly- ve angol tábornok.

A párisi sajtó részletesen foglalkozik a kisanant jegyzékével. A „Petit Pari- sien” szerint a jegyzék átnyújtásával azért keselt, mert Titulescu előbb Mus- solinivel tárgyalt az ügyben. Olaszor- szági állásfoglalása ugyanis döntő je- lentőségű lesz az optánsperben. A három kisanant hatalom jegyzékéi lényegesen különböznek egymástól. A román jeg- zék megállapítja, hogy konfliktus nem forog fenn s így senkit sem kíván meg-

kobozza. Minden valószínűség szerint erre a vágyonelkobzásra megy ki az egész letartóztatás, amit az is bizonyít, hogy Lovász, aki legalább kilencven esetben követte el Hatvany „büntetését”, mert szegény volt, két éven keresztül egész nyugodtan élhetett Budapesten. A „Vorwärts” erre vonatkozólag mint do- kumentumot közli dr. László igazság- ügyminiszteri tanácsos egyik iratát, mely 1923-ban kelt és amely Hatvany kárté- ritési kötelezettségét a magyar kincstár számára tízmilliárd koronában hatá- rozza meg.

Mindezt azzal a megjegyzéssel közö- ljük, hogy nem akarunk elébe vágni a magyar bíróság ítéletének.

A cseh jegyzék felhívja a Népszövetséget, hogy gyakorolja jogait, a ju- goszláv jegyzék közérdekűnek látja, hogy az ügyre világosságot derítsenek. Ugyanílyan hangnemben az „Excelsior”, a „Cuotidian” és a „L’Humanité”, a „Populaire” örömmel állapítja meg, Olaszország és Anglia Magyarországgal szemben való pártfogása sem gátlhatta meg a jegyzékek átadását. Jelentősnek tartja, hogy Románia annak ellenére, hogy több kapcsol fűzi Olaszországhoz, mégis csatlakozott a kisanant-hoz. A lap ezzel kapcsolatban megjegyzi, hogy Titulescu-nak valószínűleg nem sikerült Mussolini támogatását megnyernie az optánsperben, aki a magyar nagybirtó- kosokat pártolja.

A „Newyork Herald” szerint a nép- szövetségi tanács helyzete rendkívül su- lyos lett, mert az investigációs jog gy- akorlása más országokat illetően, egyike a Népszövetség legkényesebb kérdéseit- nek.

Évről-évre szaporodnak a perek az erdélyi bírósá- gokon

1926-ban 742.647 ügyben hoztak végérvényes ítéletet az erdélyi bíróságok

(Uj-Kolozsvár, február 3. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az Uj Kelet már többször megemlékezett azokról az anomáliákról, amelyek megnehezítik az erdélyi bírósá- gok zavartalan működését. Elsősorban a bíróságok elégtelen száma és a bírák hiánya volt az, minek következtében a perek hónapokig, sőt évekig is elhúzód- nak. Különösen az erdélyi bíróságoknak vannak nagy nehézségei a régiú törvé- nyeknek az Erdélyben érvényben lévő törvényekkel való egyesítésével kap- csolatban. Számos pert ilyen és ehhez hasonló okokból kell többször elhalasz- tani.

hogy az igazságügy-átszervezési törvé- nye által jogot adott a helyettes bíráknak a bíráskodásra. Az átszervezési munká- latok még mindig folynak és most reví- dálnak a bíróságok körzeteit, különösen a járásbíróságokét.

Az osztrák-magyar bíróságoknak má- volt a szervezetiük: száz községre es- egy járásbíróság. Ezzel szemben egy járásbíróságon 5-12 bíró dolgozott. A rezsimváltóskor több járásbíró elho- csátottak, de ezzel szemben a járásbírók munkaköre és a bíróságok körzete ugyan az maradt. A törvénykezési állapotok már-már esdőt mondták s a panaszok mind sűrűbbek lettek. A perek aktaeso- mói egymásra halmozódtak s különösen a vidéki járásbíróságok működése nem felelt meg a követelményeknek.

Munkatársunk megszerelte az igazság ügyminiszterium kolozsvári vezérigazga- tóságán azon statisztikai adatokat, ame- lyek rávilágítanak az elmúlt évek bírósá- gainak működésére. Ezekből az ada- tokból meg lehet állapítani, hogy a pe- rek száma emelkedő tendenciát mutat. 1925-ben Erdély területén 137.233 perben hoztak ítéletet, 1926-ban 63.602 ítélettel hoztak többet, vagyis összesen 1.200.835-öt. 1926-ban tehát 5,5 százalékkal tár- gyaltak több pert, mint 1925-ben.

A helyzet feljavításának kérdésében az elmúlt év végéig Stefan Popescu igaz- ságügyminiszter egy inspekciós körutat tartott Erdélyben s ennek következtében közel ötven új járásbíróság kezdte meg működését. Az igazságügyminiszter vé- sul úgy segített a járásbírák hiányán,

A statisztika külön mutatja ki, milyen tárgyú perek lettek letárgyalva; eszerint 1925-ben 238.924 kereskedelmi, valamint polgári és 307.356 bünpert tárgyaltak le. A esdők száma 402, a telekönnyvi ügyek száma 342.608, végül a végrehajtási és birtokbavételi ügyek száma 218.090 volt. 1926-ban 256.243 polgári és kereskedel- mi, 362.933 bünpert, 566 esdőt, 357.270 te- lekönnyvi, 224.822 végrehajtási és bir- tokbavételi ügyet tárgyaltak le. 1925-ben a bíróság elé került ügyeknek 65 százalékában vagyis 740.849 perben hoztak végérvényes ítéletet. 1926-ban a perek 62 százalékában, vagyis 742.647 ügyben hoztak végérvényes ítéletet.

Bessarabiában újra felütötte a fejét a rablóvilág

A sorocai országoton borzalmas kegyetlenkedéssel rabolják ki az utasokat

(Kisenev, február 3. Az Uj Kelet tudósítójától.) Egy vakmerő és részleteiben hajmeresztő rablótámadás játszódott le az elmúlt kedden a sorocamegyei Zguritz közleg országotján. A rémábrándba illő banditámadás részleteit az egyik kiraboltság kereskedő mondotta el Kisenevben, miután odaérkezett. Délután négy óra felé lehetett. Kocsinkban ötön ülünk és nyugodtan beszélgetünk. Kódos idő volt, de semmi rosszra nem gondoltunk, amikor a zguritzai erdő széléhez értünk. Az utszéli árokba hirtelen négy marcona állig féllegyvert bandita ugrott a kocsira. Az egyik megfogta a lovak zabóját, a másik három pedig mindkét kezükben felhúzott pisztolyokkal ránk célozva megparancsolta, hogy szálljunk le a szárról és hasaljunk a hóba. Ezután ketten a banditák közül hozzáfogtak zsebeink kikutatásához, ketten pedig ránk célzott pisztolyokkal tartottak bennünket sakkban.

A haramiáknak sietős a dolguk

— Egyszer csak egy szán csillingelését hallottuk — folytatta a kereskedő. A közeledő szánban ugyancsak ötven ültek. Két bandita velünk maradt, ketten pedig a másik kocsi utasait kényszerítették, hogy leszálljanak és mellénk fekiudjenek a hóba.

— Most már tizen fekiudtunk sorban egymás mellett, közöttünk két nő. A haramiáknak ugy látszik sietős volt a dolguk, mert brutálisan tépték fel ruháinkat, hogy a pénzt, amit nálunk sejtettek, elrabolják. Urdisen szki kereskedőtől huszezer, egy Szigel nevű kereskedőtől tizenegyezer, Rottmannól pedig 18 ezer lejt és 13 dollárt raboltak el. Rottmannak sikerült egy 205 ezer lejt tartalmazó csomagot, mi alatt a banditák a többiét motozták, a hó alá eldugni. Drámai jelenet volt.

amikor az egyik utastól, egy fiatal baltai lánytól a rablók 31 ezer lejt vettek el. A lány a banditák fenyegetőzés dacára letérdelt s kezeit összekulcsolva könyörgött, hogy ne vegyék el a pénzt s mire a banditák még se akarták visszaadni a pénzt, dulakodni kezdett velük, úgy, hogy végül is úgy tették ártalmatlanná, hogy összekötötték kezét, lábát.

Rettentő kegyetlenkedések

— De a legborzalmasabb jelenet akkor játszódott le, amidőn egy másik nőtől, egy kisenevi asszonytól azt követelték, hogy kapcsolja le fülebevalóját. A szerencsétlen asszony nem teljesítette kívánságukat, mire a banditák vadállati durvasággal szakították ki a függőket az asszony füleiből. Ez az asszony a fájdalomtól a borzalomtól és az ijedségtől megőrült. A többi utasoktól is elszedték a rajtuk talált ékszereket, valamint a pénzüket. Néhányat félre levetkötöztettek, úgy, hogy a hideg hóban szinte megfagytak. A rablás különben két óra hosszat tartott. A haramiák ezután felmerottak a két kocsi és eltűntek az erdő sűrőjében.

A szerencsétlenül járt utasok sok hányatás után félig megfagyva érkeztek Zguritzába, ahol megvárták, míg Sorocából kocsikon megérkeztek a segítségül hívott csendőrök, akik azonban már csak keveset segíthettek. A banditák nyomtalanul eltűntek és felkutatásukra egy csendőrsztagot küldtek ki Sorocából. A csendőrök körülvették a zguritzai erdőt s ilvenformán akarták megadásra kényszeríteni a haramiákat.

Mindeztideig azonban nem sikerült még a nyomukra akadni. Valószínűnek tartják, hogy az utasállomány egy barlangszerű buvóhelyük van.

Feuerstein Ede az Ahasvérok útján...

Tizennégy évből tízet töltött országoton egy kisenevi zsidógyerek

(Cluj-Kolozsvár, február 3. Az Uj Kelet tudósítójától.) Feuerstein Ede egy kis porciájú a történelemnek. Rövidre nyírt, barna haja van és alatta két ragyogó fekete szem sémita értelemmel néz az előtte álló rendőrkomisszár arcára. Olyan perfekt románsággal beszél, hogy az erdélyi származású rendőrtiszt tisztelettel kérdezi meg tőle, hogy hol tanult románul.

— Kiebben — felelte a tizennégyéves Feuerstein Ede és miközben ketten nógatjuk beszédre, elmondja a következő zsidó történetet.

(Kisenevből, Kiebbe)

Akkor csak négyéves volt Feuerstein Ede és édesapja Adolf, Kisenevben egy jólmenő textilüzlet tulajdonosa volt. Edének csak egy testvére volt és nem járt még óvodába se. Ilyenformán az érteleme is nagyon kevéske lehetett abban az időben, aminthogy nem is tud visszamlékezni tisztán az eseményekre. Emlékszik, hogy egy napon beállított édesapjának, Adolfnak házába két szaronyos kozák és a cár nevében összekötötték az apját. Mikor megkérlezték tőle, hogy miért és hová, a kozákok azt felelték, hogy parancsból — Kiebbe. Feuerstein Adolfné, az anya és feleség erre összekötötték az üzlet vezetésére távollétében felkérte sógorát, a másik

Feuerstein és két gyermekével együtt elutazott Kiebbe. A kis pénzzel, amit magával vitt, kis lakást bérelt magának Kiebben és megvárta azt a három évet, amely idő alatt férje kiszabadult a börtönből.

(Kiebben tanult románul?)

Edét beiratták az iskolába. Itt egy kissé zavaros az elbeszélés.

- Milyen iskolába jártál?
- A Sfanta Sava lyceumba. Románul tanultunk.
- Oroszul nem tudsz?
- Nem. Anyám román intőzethez adott, mert nem akarta, hogy együtt tanuljak az orosz fiakkal.
- Hát otthon, hogy beszéltetek?
- Zsidóul.

Megpróbálók jidisül beszélni, de szegyet vallok, mert nem értem meg a feleletét.

Nem tudjuk ellenőrizni, hogy igaz-e amit mondott. A rendőrtiszt valószínűleg tartja. En elhiszem. De nem vitatkozunk, hanem tovább hallgajuk a kis bolyongó elbeszélését.

(Jött a pogrom...)

Forradalmak jöttek, forradalmak multak. Ezt Feuerstein Ede a következőképpen mesélte el.

— Am locuit in biserica, ca sa nu ne

omara. (A templomban laktunk, hogy ne öjjenek meg...)

Itt nekem eszembe jutott valami. A templomról, ahol nyugodtan alhatk az ember, mert ott nem bántják. De nem akartam Feuerstein Ede naivitasát felvilágosítani és tovább hallgattam a következőket:

Egy este, 1921-ben, amikor Ede már nyolcéves volt, végig dühögött a kievi uccán egy tömeg és a zsidóknak már nem volt idejük a templomba menekülni. De Feuerstein, aki azóta kiszabadult a börtönből és családjával együtt Kiebben maradt, nem várta meg, míg kirabolják a házi tüzhelyet, hanem amíg a kozákok a város másik részében hántvák kardjára a zsidókat, sietve összekötött és feleségével, meg két nagyoeska gyermekével elmenekült. Az erdőben bolyongtak. Félév múlva kerültek vissza Kiebbe, ahol összedulva találták a házat, amit épen akkor építettek újjá nem zsidók számára. Feuerstein Adolf családjával együtt megkezdte újra az Ahasvérek útját.

(Városról-városra)

Három évig tartott a bolyongás. Ukrajnában, Oroszországban, Lengyelországban és Galiciában, amíg Feuerstein Adolfné, a zsidó anya, meghalt. Ez Lembergben történt és akkor a kis zsidó család megállt a lembergi temető szélén. Most már hová?

A lembergi hitközség megbizta Feuerstein Adolfot, hogy legyen temetőőr a zsidó temetőben. Két évig töltötte be az öreg Feuerstein ezt a tisztséget és ezalatt Ede a jesivába járt, a kisleány pedig főzni tanult. De 1926-ban, télen

Bukarestet tömegesen ellepték a vidéki munkanélküliek

A bukaresti hatóságok sorra utasítják ki a munkanélkülieket

Bucaresti-Bukarest, február 3. (Az Uj Kelet tudósítójától.) A fővárosban néhány nap óta ijesztő mértékben szaporodott meg az oda beözönlő munkanélküliek száma. A munkaügyi minisztérium, valamint a polgármesteri hivatal is arról a tényről számolnak be. Az ország többi városaiban mindegyre emelkedő munkanélküliek abban a hi-szenben mennek a fővárosba, hogy ott nagyobb lehetőség nyílik számukra az elhelyezkedésre.

A gazdasági krízis következtében a munkanélküliek problémájától súlyosan érintett Bukarest most kénytelen az ország többi városából beözönlő munkanélkülieket is elviselni. Ezek a szerencsétlen páriák az éhségtől üldözve, kenyeret keresni jönnek az eleven vérkeringésű fővárosba, egy bani nincs a zsebükhöz s ácsok, asztalosok, kovácsok, lakatosok, vasöntők, sofförök, vasszerelvényesek stb. hiába kopogtatnak a gyárak kapuin és hiába járnak közvetítői-közvetítőhöz, hogy munkát vagy segítséget kérjenek. Mindenhof rideg, visszautasító választ kapnak. A munkanélküliek tábora pedig egyre nő s a szennyves Dambovica partján, az ugynevezett munkaközvetítő hivatal körül, központi vásárcsarnok előtt egyre növekszik ezeknek a kuszált hajú, fáradt arcú és szájalmas külsejű páriáknak a tömege.

A munkanélküliek a munkaügyi minisztériumba jönnek munkát keresni. Ha nincs munka, segítséget kérnek. Egyiket sem, a másikat sem kapták meg. Munkaerőre nincs szükség, pénz pedig nincs.

Egy másik tömeg a városházán Costinescu polgármester előtt jelentkezett. A polgármester kijelentette a munkanélkülieknek, hogy a fővárosnak is meg vannak a maga szegényei, a maga munkaképtelenjei, akiket segílyeznie kell a város tulterhelte kasszájából. A munkaképes és az ország min-

történt, hogy a hatóságok rájöttek egy dologra: hogy Feuerstein Adolf nem lengyel állampolgár. Viszont állampolgárságát nem lehetett megállapítani, mert Kievin Ukrajnában van már, Kisenev Romániában. Egy halott feleség sírhelye pedig nyilván nem elég indok egy állampolgársági akta elnyerésére.

(Elvesztik egymást...)

Feuerstein Edének újra kezébe adták a vándorbotot, egy kis vándorbotot, mert a nagyobbikat görnyedtháttú édesapja tartotta kezében. Adolf azt mondta Edének, hogy Németországba mennek, de csak gyalogosan, mert talán ottani lehet állampolgárságot kapni egy zsidónak. Nem lehet azt tudni, hogy hogyan, Ede nem tud felvilágosítást nyújtani, de megtörtént, hogy apa elvesztette a fiat az országoton. Nagy Ahasvér tovább folytatta útját, kis Ahasvér pedig valahogyan átlépte a román határt. Marmarosba került, ahol végigkoldulta a nyomorgókat, tszította a jesivák padlázatát és bolyongott a röögős erdélyi utakon tizennégy hónapon keresztül. Közben magyar házaknál is adtak neki munkát és ezért magyarul is tud már egy keveset. Németül még otthon megtanult és értelmes szemével, kopott ruhájával a kis Ahasvér elkerült Kolozsvárra, ahol a rendőrségre vitték.

Itt most két dolog történhetik vele: a tanügyi inspektorátushoz küldhetik, hogy mint tanuló és intelligens gyereket iskolába adják. A másik eshetőség az büncselekménnyel van egybekötve, ugyanis Feuerstein Ede határátlépést követett el. Ekkor pedig a hadbíróság elő kerül. (Laj)

den részéből idejött munkanélküliek érdekében a város semmit sem tehet, tekintve, hogy a városi műhelyekben is fölösleges munkaerők vannak.

A polgármester mégis megígérte a küldöttségnek, hogy mindent megtesz — a lehetőség szerint, — hogy a munkanélküliek valamilyen módon munkát kaphassanak a város köztisztasági hivatalánál.

A vidéki munkanélküliek egy küldöttsége a belügyminisztériumba is elment, hogy a minisztertől segítséget kérjen. A miniszter a segély helyett rendeletet adott ki, hogy a vidéki munkanélkülieket utasítsák ki a fővárosból. A miniszter intézkedett, hogy a kiutasított munkanélküliek illetőségi helyükre utazhassanak.

A bukaresti munkanélküliek különben erővesen tiltakoznak a vidéki munkanélküliek beözönlése ellen, mert saját maguk helyzetét látják veszélyeztetve.

Butor

vásárlás bizalom dolga

Ha jó butort akar venni, ne sajnálja az utat

Marosvásárhelyre
(Tg.-Mures) és tekintse meg

Székely és Réti

Erdélyrészi Butorgyár Rt., hatalmas raktárral.

Bösendorfer, Stingl, Wirth, Hoffmann

zongora és pianó
gyárak képvisellete.

Hiteles egyéneknek kedvező fizetési feltételek

Szombat, 1928 február 4

Ja...
M...
div...
Hiro...
Rasi...
templa...
zsidós...
lix Ras...
(Paris...
tőjatól.) P...
szik Troy...
is Rasi s...
lett, itt t...
tanította l...
kát, a Ra...
mos tanít...
Rasi el...
zaddal Tr...
hires rab...
Triwes n...
nek az es...
esaládneve...
Troyban...
maradt m...
bár tudta...
igen mar...
legalább...
kor zsidó...
és sötét...
sőtél, rég...
emelked...
majd elv...
Rue de...
előtt egy...
kem, hog...
vel ezelő...
tor a zs...
siva) volt...
— Es...
Troyban...
pápot...
— Iget...
ban és v...
mon, azt...
mennem...
A megne...
lyen egy...
amelynek...
dették, h...
dern ker...
Kopogt...
reagált...
na. Már...
a szemk...
gyermek...
ciálul kiv...
— A...
ni — fel...
— Ön...
Miután...
kem, ho...
templom...
templom...
ne. Troy...
de a va...
fartanak...
vők alka...
az utóbb...
— Ho...
ban nem...
fiatalo...
radnak? ...
— Ne...
fiatal as...
főm...
főm...

1928 február 4
 szombat, 1928 február 4
 UJ KELET
 5

...óságok rájöttek egy...
 ...stein Adolf nem len...
 ...viszont állampolgár...
 ...megalapítani, mert...
 ...an már, Kisenev Ra...
 ...lott feleség sirlhelye...
 ...leg indok egy állani...
 ...verésére.

...resztük egymást...
 ...k uira kezébe adták...
 ...is vándorbotot, mert...
 ...nyedthata edesapja...
 ...of azt mondta Edé...
 ...számba megnak, de...
 ...ert talán ottan lehet...
 ...kapni egy zsidónak...
 ...hogy hogyan, Ede...
 ...tást nyújtani, de...
 ...szelvetette a fiát...
 ...z Ahászér tovább...
 ...Ahaszér pedig vala...
 ...omán határt Mág...
 ...hol végigkoldulta a...
 ...tta a jesivák padj...
 ...a röpös erdőlyi út...
 ...on keresztül. Köz...
 ...kval is autak neki...
 ...gyarul is tud mar...
 ...l meg otthon meg...
 ...zemével kopott ra...
 ...er elkérte Kolozs...
 ...sére vitték.

...történhetik vele; a...
 ...tushoz küldhetik...
 ...é intelligens gy...
 ...A másik eshetőség...
 ...van egybekötve...
 ...de határátlépést kö...
 ...g a hadbírósgát él...
 ... (lay)

...esen...
 ...unka...

...ra uta...
 ...lieket

...munkanélküliek ér...
 ...mit sem tehet, te...
 ...si munkahelyekben is...
 ...k vannak.

...néis megígérte a...
 ...mindent megtesz...
 ...— hogy a mun...
 ...en módon munkát...
 ...s köztisztasági hi...

...külüliek egy kül...
 ...risztrumba is el...
 ...teről segélyt kér...
 ...egély helyett ren...
 ...a vidéki munka...
 ...ki a fővárosból...
 ...ett, hogy a kiuta...
 ...illetőségi he...

...nélküliek külön...
 ...oznak a vidéki...
 ...nlése ellen, mert...
 ...látják veszélyez...

...or

...lom dolga...
 ...ne sajnálja az ut...
 ...rshelyre...
 ...és tekintse meg...
 ...és Réti

...hatalmas rakártaft...
 ...Wirth, Hoffmann...
 ...s pianinó...
 ...selete.

...zli licitációs feltételek

14 NAPOS

VÁSÁR

Január 30-tól Február 14-ig

SZABÓ JENŐ

divatkülönlegességek nagyáruházában

CLUJ

Hires francia zsidó városokban

Rasi jesivájából — kolostor. Rasi szülővárosában a templom ajtaja berozsdásodva és a zsidók szégyenlik zsidós neveiket. A zsidók helyett — a franciák művelik Rasi emléket és Troy egyik utcáját Rasi után nevezik el

(Páris, február 3. Az Uj Kelet tudósítójától.) Párisból mintegy 2 órányira fekszik Troy, rabenu Salomo Jizchok, vagyis Rasi szülővárosa. E városban született itt tanult több nagy rabbinál, itt tanította lányait (fiái nem voltak), unokái, a Basbam és Ribam-t és még számtalan tanítványát — s itt is halt meg.

A Rasi előtt és Rasi után néhány évszázaddal Troy világszerte ismert volt mint híres rabbik fészke. Régi könyvekben Triwes név alatt emlegetik és innen erednek az ismert Triwes és Triwet zsidó családnevek.

Troyban a mai napig számos épület maradt meg a X. és XI-ik századból. Anélkül tudtam, hogy zsidó épületek nem is maradtak meg, mégis látni akartam legalább azokat a helyeket, ahol egykor zsidók laktak. Így keresve, egy szűk és sokat sikátorba kerültem, ahol egy régi kolostor, a „San Pantoleon” emelkedett. A sikátor neve után kutatva, majd elvárosodtam a meglepetésben. Neve „Rue de la Synagoga” volt. A kolostor előtt egy pap állt, aki elmondotta nekem, hogy ez a sikátor mintegy 800 évvel ezelőtt a zsidó utca volt s a kolostor a zsidó templom és akadémia (jesiva) volt.

— És vajon jelenleg laknak zsidók Troyban? — kértem a barátságos öreg papot.

— Igen — felelé — állítólag szép számban és van egy imaházuk is a Rue Gramont, aztán megmagyarázta merre kell mennem, hogy abba az utcába kerüljek. A megnevezett utcában s megjelölt helyen egy nagy, emeletes épületet találtam amelynek homlokzatán nagy betűk hirdették, hogy ebben az épületben „modern kereskedelmi iskola” van.

Kopogtam, csengettem, de senki sem reagált, mintha az egész ház kihalt volna. Már épen el akartam távozni, midőn a szemközli oldalról, egy fiatal asszony, gyermekkel a karján, felém jött és franciául kívánságom után tudakozódott.

— A zsidó templomot szeretném látni — felelé.

— Ön zsidó? — kérdezi tőlem.

— Milyen igent mondtam, elmondta nekem, hogy ő őrzője (samesze) ennek a templomnak, és azonban többé már nem léptom, mert sohasem imádkoznak benne. Troyban mintegy 40 zsidó család él, de a vallásból egyáltalán semmit sem tartanak. A templomot csak zsidó esküvők alkalmával szokták kinyitni, ámde az utóbbi időkben ez is megszűnt.

— Hogy-hogy — kértem — hát Troyban nem kötnék házasságot a zsidók? Itt a fiatalok vénlányok és agglagények maradtak?

— Nem épen — felelé mosolyogva a fiatal asszony — csakhogy ilyen keresztény lányokkal és lányokkal kötnek házasságot.

Előrehaladott idény miatt minden cikkben mélyen leszállított árak:

Opalin fehéreműre	Lei 27.—
Cérna barchet	„ 49.—
Tenisz flanel	„ 35.—
Cord flanel pysamára	„ 63.—
Cord hársöny minden színben	„ 75.—
Fehéremű vászon	„ 35.—
6 személyes étkező abrosz	„ 198.—

Kérem kirakataim szives megtekintését. Meggyőződhetik áram olcsóságáról.

TELEFON 4—79. TELEFON 4—79.

legfőbbje Kohn és Lewi nevet viseli s azt szégyelik kiírni. Azonban ez nem használ — teszi hozzá — mert ebből is látni már, hogy a tulajdonos vagy Kohn vagy pedig Lewi.

Rasi tanítványai, halála után szétszórtak egész Franciaországban és szét-hordták a Tóra és Mesterük tanait. A leg jobbak közülök Orleáns városában, vagy ahogy a talmudi irodalomban nevezik Orleánsban telepedtek le. Orleans rabbinának világhíre volt. Midőn Orleánsból a zsidókat a tizenkettedik században kiűzték, a nagy jesiva monumentális épületébe a San Saluator nevű kolostort, a kis jesivába pedig a Jeruzsálemi szent János kórházat helyezték el. Mindkét épület még ma is az ezer év előtti zsidó kultúrától tanuskodik.

Délfranciaországban az egykori zsidó nagyszikról már csak egy-egy kolostor, melyet egy templom vagy jesivából alakítottak át, vagy pedig egy magányos sírkő tanuskodik. Egyes városokban ablakok és ajtó nélkül az égbe nyulnak ezek az egykori zsidó életet rejtő házak. Ilyen hajmeresztő fal emelkedik Troyban és Rue de la Synagogaiban is. Lehet, hogy abban a házban lakott annak idején Rasi — mondotta nekem a Troy-i lelkész.

— Hogyan, hát Ön ismeri Rasi nevét? — kértem csodálkozva az öreg lelkésztől.

— Hogyne — felelé — sőt városunk tanácsa elhatározta, hogy rövidesen egyik utcáját „Rue de Rasi”-nak fogja elnevezni.

A kormány újólag kijelentette a parlamentben, hogy nem gördit akadályt a nemzeti parasztpárt gyűlései elé

(Bucaresti-Bukarest, február 3. Az Uj Kelet tudósítójától.) A kamara mai ülésén Savanu elnökölt, a kormány tagjai közül Lupu, Angelescu, Dimitriu, Nistor és Franasovici voltak jelen.

Napirend előtt Bruderiu, a börtönben sanyalódó Bujor volt szocialista képviselő sorsának enyhítését kéri, majd a lakbértörvényre vonatkozólag kér megnyugtató intézkedést kifejtve, hogy a lakások szabadforgalma megakadályozza az új területek városainak románosítását.

Gaspar, a grafikai ipar munkásainak helyzetéről, továbbá néhány erdélyi földosztási visszaéléseiről beszél.

Mircea Djuvara új helyiséget kér a bukeresti egyetem jogi fakultása részére, mert a jelenlegi nem elegendő 7000 drák számára. Dicséri Angelescut és bizik a felsőbb iskolai oktatásról szóló reformjavaslatban, amelyet a miniszter most készít el.

Angelescu közoktatásügyi miniszter kijelenti, hogy a jövő évben befejezi a jogi fakultás felépítését, addig a bölcsészeti fakultás új épületének üres terméibe költöztetik a joghallgatókat.

Man lelkész közli, hogy a nemzeti parasztpárt Fogarason nagygyűlést tart és kifogásolja, hogy Radovici inspektor lett kiküldve a gyűlés ellenőrzésére.

Franasovici miniszter: Ez nem áll! Csodálkozom, hogyan állíthat ilyet.

Man: A lapok jelentették. (Derűtség.) Felhívja a figyelmet arra, hogy provokációkra a nép megadja a választ.

Franasovici: Megfordítom az Ön szavait. Az Önök provokációja a mi reakciónkba fog ütközni. Kijelentem Önnek a belügyminiszter és a magam nevében, hogy szigorú és őszinte rendeleteket hoztatottunk ki, hogy senki és sehol ne akadályozza az Önök gyűléseit. Ugyanazt a szabadságot fogják élvezni, mint másokban.

Man lelkész: Tudomásul veszem Franasovici ur nyilatkozatait.

Ezután folytatták a pénzügyminisztérium reorganizálásáról szóló javaslat tárgyalását.

Dr. Joantescu a szónok, aki a javaslatot a tisztviselőproblémával állítja

szembe és konstatálja, hogy a pénzügyi tisztviselők 75%-a nem fog a javaslat szerint a státusba tartozni. Követeli a felelősség kérdésének pontosabb szabályozását és a tisztviselők vagyonának ellenőrzését, majd a nyugdíjasok sorsával foglalkozik.

Négy munkásnő rendszere-sen lopkodta a kolozsvári Renner bőrgyár árukészletét

(Cluj-Kolozsár, február 3. Az Uj Kelet tudósítójától.) A kolozsvári Renner-bőrgyárban nagyszabású visszaéléseknek jöttek nyomára. A gyár művezetői észrevették, hogy a munkások egy része hónapok óta rendszeresen lopja a gyárban felhalmozott nyersbőr-készletet. A bevezetett házi vizsgálat eredményre vezetett, amennyiben rájöttek arra, hogy a bőrök eltulajdonításával egy eltávozott gyári munkás, Neascu Stefan gyanúsítható. A bőrgyár igazgatósága a gyanu alapján feljelentést tett Neascu ellen a rendőrségen, ahonnan Draghici rendőrigazgatót küldték ki a nagyarányu lopás tettesének felderítésére.

Draghiciu házkutatást tartott Neascu lakásán, ahol nagybörmennyiségű nyersbőr-készletet fedezett fel. Neascu lakásán megtalálták a gyárból eltűnt bőrök nagyrészét, sőt a munkás vallomása alapján népes tolvajtársaságot lepleztek le, mely eddig bántalom nélkül üzte hónapokon keresztül üzemeit. Neascu öt hónappal ezelőtt szövetkezett Kiss Andrásnéval, aki a gyár a munkásnők ellenőrzésével bízott meg és ennek segítségével követte el a nagyarányu lopásokat.

Kiss Andrásné kívül a gyárnak még két hülsen munkásnője volt Neascu bün-

társa. A két nő, névszerint Popai Zsuzsanna és Kozma Anna, minden nap ruháik alatt esempézték ki a bőröket és szállították fel Neascu lakására, aki a városban és a környékbeli falvakban tart fenn hivatalos orgazdekkel összekötöttest.

Az ellenőrző asszony szövetségese volt a tolvajoknak és így azok bántalom nélkül vihették magukkal a bőröket, ezenkívül a munkásfelügyelő Kiss Andrásné is rendszeresen dezsámlta a gyár börtárát. Draghiciu igazgatót a nyomozás lefolytatása után detektívekkel ment ki a bőrgyárba és amikor a munkásnők távozni akartak a napi munkából, in flagranti tartóztatta le a tolvajnőket, akik ismét nagybörmennyiségű bőrt akartak magukkal vinni. Az ellopott bőrkészlet legnagyobb részét megkapták és visszaszállították a Renner-gyárnak. A kár azonban annak ellenére tetemes.

A gyárigazgatóság megállapítása szerint az ellopott bőrök értéke közel félmilliót tesz ki. A tolvaj munkásnő ellen megindították az eljárást.

Hirdessen az „Uj Kelet”-ben

"FRANCO-ROMANO"
BIZTOSITO
 sorshuz'ssal
 kapcsolatos
életbiztosításai
 a legolcsóbbak
 a legkomolyabbak
 a legjobbakkal

Orvosi vizsgálat nélkül

Kérjen sürgősen díjmentes prospektust. — Kerestetnek helyi és vidéki ügynökök. Biztos existencia

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánáti zsidóság napilapja.
 Főszerkesztő: Dr. Marion Ernő.
 Felelős szerkesztő: Jámbor Ferenc.
 Az Uj Kelet cikkleinak utánnomát csak a forrás megjelölésével engedélyk meg.

— Titulescu Mussoliniról. Romából jelentik: Titulescu külügyminiszter elutazása előtt a Lavoro d'Italiának kijelentette, hogy Románia líu odaadással viseltetik Olaszország iránt. Kijelentette a külügyminiszter, hogy boldogan távozik Romából, mert megismerte Mussolinét. Ha valaki Romában nyílt szívvel beszél a Duceval, bármily súlyos kérdést is meg tud oldani.

— Az E. Zs. N. Sz. kolozsvári helyi csoportja negyedik kulturfőedása. A helyi csoport vezetőjének felkérésére február hó 5-én, vasárnap este 8 órakor a Ferdinánd király-uti zsidó iskola nagytermében Klein Eljáhu rabbi, a Tarbut-gimnázium volt tanára tart előadást „Az újáélelt héber nyelvről és annak jelentőségéről”. Belépődíj nincs.

— Olajfaerdő Palesztinában a Jugoszláv király nevére. Zágrábból jelentik: A jugoszláviai cionisták pártnapján, mely december 14-én és 15-én Subotícán ülésezett, elhatározták, hogy az elhalt Péter jugoszláv király nevére Palesztinában olajfaerdőt ültetnek. A határozati javaslatban ezt a körülményt a háládatosság lerovásával magyarázzák, amiért Péter király kormánya előzőek csatlakozott a Balfour-deklarációhoz.

— Az E. I. T. felolvasóülése. Szombaton, f. hó 4-én délután háromnegyed hat órai kezdettel tartja az Erdélyi Irodalmi Társaság rendes felolvasóülését a református teológia dísztermében. A műsor keretében Dózsa Endre elnöki megnyitóval, Dr. Gyulai Farkas tanulmányal (a színház evolúciója), Reményik Sándor és Walter Gyula versekkel, Botos Jónás pedig elbeszéléssel szerepelnek. Belépődíj nincs.

— Haig tábornok temetése. Londonból jelentik: Tegnap óriási pompával temették el Haig angol tábornagyot. A koporsó két oldalán függő halotti lepelt Foch és Petain francia tábornokok, Conci bedga vezérőrnagy és Jellicoyce, valamint Berthi tengeriarok nyolc más tábornokkal együtt tartották. A koporsó után a welsi és yorki hercegek haladtak. Amikor a koporsó a királyi gárda sorfala elé ért, az egész gárda letérdelt és meghajlítta fejét. A gyász kíséretben az összes antánthatalmak képviselői voltak. A koporsót a skóciai családi kriptában helyezték el.

— Tüdőtűnkorka a köhögést, fulladást megszünteti azonnal. Megóv járva nyos betegségektől. Ára 15 lei. Osvalth gyógyszerár. Târgu-Mures.

— Eljegyzés. Salamon Szerénke Menyő (Felsőbánya) és Fenyvesi József Gherla, jegyesek. (Minden külön értesítés helyett).

— Robbanás pusztított el egy londoni gyantagyárat. Londonból jelentik: A város keleti részén, a Miller-féle gyantagyár kazánháza tegnap robbanás következtében kigyuladt és az elterjedt lángok az egész gyártelepet elcseszítették. A tűz olyan gyorsan terjedt el a telepen, hogy a munkások csak égő ruhában tudtak elmenekülni. Öten súlyosan megsebesültek.

— Letartóztatták a volt török tengerészeti minisztert. Angorából jelentik: Ichsan bégét, volt tengerészeti minisztert, a Goeben nevű cirkáló javítása körül történt visszaélései miatt letartóztatták.

— Blum Leon sajtóper indított egy augszigi lap ellen. Pragából jelentik: Az Augsburgban megjelenő német nemzeti szocialista lap, a „Der Tag” azt írja, hogy a párisi szocialista „Le Populaire”-t egy netróleumtársaság finanszíreza. A lap kiadója, Blum Leon, a csehszlovák újság felelős szerkesztője ellen becsületsértési pört indított, amelyet a leitmeritzi bíróság most tárgyal.

— Jó kóser koszt Marosvásárhelyen csak Farkas-étteremben. Kossuth Lajos uca 19. szám alatt kapható.

— Felfüggesztett rablók támadtak meg egy vonatot. Bukarestből jelentik: Ma reggel a 310. számú személyvonatot Baia és Tuztea állomások között állig felfüggesztették rablók támadták meg. A rablók felugrottak a robogó vonatra s miután a mozdonyvezetőt arra kényszerítették, hogy a vonatot megállítsa, feltörték a podyászkocsit, honnan a csomagokat kidobták a vasúti töltésre. Majd leszálltak a vonatról s a csomagokkal kereket oldottak.

Moravetz - Album 1928.
 zeneirovőknek, vagy hegedűsöknek a legideálisabb ajándék. Zeneirovőknek 23 zeneművel, 175 lei Mindenütt kaphatók

— Előadás alatt öngyilkosságot kísérelt meg egy belgrádi diákleány. Belgrádból jelentik: A belgrádi kereskedelmi iskolában előadás alatt öngyilkossági kísérletet követett el Kiszies Sztanka tizenhatéves leány, az iskola első osztályának tanulója. Kiszies Sztanka a délelőtti első óra elején a tanteremben revolvert vitt elő és mellének szegte. Az osztályfőnökön ezt észrevette és a leány mellé ugrott, aki azonban ezalatt elsüllyt a revolvert és bal vállából patakzott a vér. Még egy második golyót szívébe akart irányozni Kiszies Sztanka, de az osztályfőnökön kiesavarta kezéből a gyertyát. Az életunt diákleányt az állami ambulanciára szállították, ahol bekötötték sebeit. A kihallgatást végző rendőrszűzviselő előtt Kiszies Sztanka azt vallotta, hogy azért akart megválni az élettől, mert leutóbb intót kapott. Revolvert a bátyjától lonta. Könyvtáskájában egy katonatiszthez címzett levelet találtak. Az öngyilkos leányt kórházba vitték, ahol megoperálták. Állapota súlyos.

— Súlyos betegségek, operációk és gyermekágy után sokszor fellép a Thrombosis (az erek dugulása). Ennek következménye duzzadások, fájdalomak és gyengeség. A vérkeringés rendbehozatalára és a fájdalomk enyhítésére semmi sem oly hatásos, mint a püstyéni iszap házikura. Használatra kész Gamma kompress minden gyógyszerárban kapható. Főlerakat: Singer I. gyógyszer. Timisoara, II. Str. Tegel 2.

Butorbevisárlók figyelmébe!
 Butorszükségleteinek beszerzése előtt okvetlen tekintse meg **FISCHER ALBERT** butorárúházát
Cluj, Cal. Reg. Ferd. 61

India népe gyásznapiak deklarálta az angol alkotmánybizottság indiai partraszállásának napját

Kalkuttá, február 3. Az angol alkotmánybizottság megérkezésével megkezdődtek Indiában a zavargások. A bizottság partraszállását India népe gyásznapiak deklarálta. A tüntetők összeültek a rendőrséggel. Az üzletek zárva vannak, óriási katonai készültség örködik a bizottság tagjainak épségén. A kedélyek kirobbanása már csak napok kérdése.

— Kétszázmillió éves leletre bukkantak Angliában. Londonból jelentik: Az egyik cherbourgi cementbányában egy háromszemű őssálat, az ugynevezett „placiosa urus” csontvázára bukkantak, amely 16 láb hosszú. Természettudosi körökben az a vélemény alakult ki, hogy a lelet száz, vagy kétszázmillió éves.

— Gara Ákos jubilaris szerzői este iránt, amely február 12-én, vasárnap este fél kilenc órakor lesz a róm. kath. gimnázium dísztermében, máris általános érdeklődés mutatkozik Kolozsvár intelligens közönsége körében. A jubilaris estén Gara Ákos mint költő, műfordító, színműíró, humorista és konferenciázi szerepel, reprezentáns irodalmi műveivel. A nagyszabású és gazdag műsort Walter Gyula hangulatos verses prólogja vezeti be, amelyet egy bájos urileány ad elő. A kisebbségi újságíró szervezetek nevében Ligeti Ernő és Peredy György, az erdélyi román újságírószindikátus képviselőiben Buteanu Aurél, a gyermekek nevében pedig Benedek Ducika és Bartha Gábor üdvözlik a jubilaris író. M. Lévy Ilonka, a kiváló énekművésznő és Breitan Miklós, a román opera neves művésze, a szerző verseit és műfordításait interpretálták, Delly Szabó Géza klasszikus zenéjével, Dr. Bródy Miklós és Török Emil karnagyok kíséretével. Szilágyi Berta, a román opera művésznője, Mihályffy László és Kemény László a szerző reprezentáns verseit és műfordításait adják elő. Horváth Géza, a román opera táncművésze, a szerző verseire táncol. Ezen az estén kerül először színpadra Kolozsváron a szerzőnek „A jó gorilla” című szatirikus komédiája, melyet Tóth Elek rendezésében, a magyar színház kiünő drámai együttese: Poór Lili, Petróczy Alce, Székelyhidu Adrienne, Tóth Elek, Mihályffy László, Kemény László, Holykó Ferenc és Czoppán Flóri mutatnak be. „A boldogtalan faun” szimfónikus költeményt Kramer zenéjével Holykó Ferenc adja elő. A „Vadgalamb” operette énekes-énekes jeleneteit a magyar színház elsőrendű operette-szárjai elevenítik fel. Ez a hatalmas műsor, amelyet Osváth Kálmán író konferál, még több érdekes számmal bővíül ki. A jubilaris szerzői este és az azt követő társas vacsora jegyei az Újságíró Klubban (Monostori-ut 16.) előigyevezhetők.

— Özv. Schütz Albertné lemondott városi tanácsosi tagságáról. Nagyvárad tudósítónk jelenti: Özv. Schütz Albertné, jótékonyaságáról közismert 75 éves urinő, a nagyvárad zsidó nőegylet elnöknője, a községi választások alkalmával a városi tanács női tagjai közé került be. Az öt női tag közül egyedül Schütz Albertné kisebbségi. A matróna most előrehaladott korára való hivatkozással lemondott a városi tanácsban viselt tisztségéről.

— Százezer lejes betörés egy nagyvárad cipőkereskedésben. Nagyvárad tudósítónk jelenti: Az éjszaka folyamán eddig ismeretlen tettesek betörték a Moskovitz cipőgyár Zsigmond-uccai raktárába, ahonnan mintegy százezer lej értékű cipőt elvittek. A rendőrség erőlyes nyomozást vezetett be.

— Február 6-án kell jelentkeznük az 1928. évbéli hadkötelezetteknek. A kolozsvári hadkiegészítőparancsnokság 3002. szám alatt felhívja a figyelmét az összes 1928-beli hadkötelezetteknek, hogy e hó 6-án kell jelentkeznük a Calea Victoriei 97. szám alatti kaszárnyában.

— Borzalmas tűzvész Bostonban. Bostonból jelentik: A Fall Hiver nevű városnegyedben rettenetes tűzvész pusztított, amely számos épületet, szállodát és három újságalotit hamvasztott el. A leonté falak több tűzoltót megölték. A tűz pillanatok alatt haranódtott el s a diühöng szélvihar elősegítette terjedését. A lakosságból igen sokan, a tűzoltók mentőponyvái dacára, holtra zuzódtak a legránál.

— Fedák Sári memoárjait írja. Budanestről jelentik: Itteni színházi körökben érdekes hírt pertraktálnak Fedák Sáival kapcsolatban. A művésznő közvellen környezetéből kiszivárgott hírek szerint, Fedák a memoárjain dolgozik. A szenzációsnak ígérkező emlékirat „Előszó” címmel fog a könyvpicra kerülni. A különösen hangzó címet Fedák híre szerint azért választotta, mert ezzel is dokumentálni akarja, hogy nem egy lezárt élet regényét írja meg, hanem egy felfelé ívelő művészi pályára egyik szakaszáról ad számot. A könyv megjelenését nagy érdeklődés előzi meg.

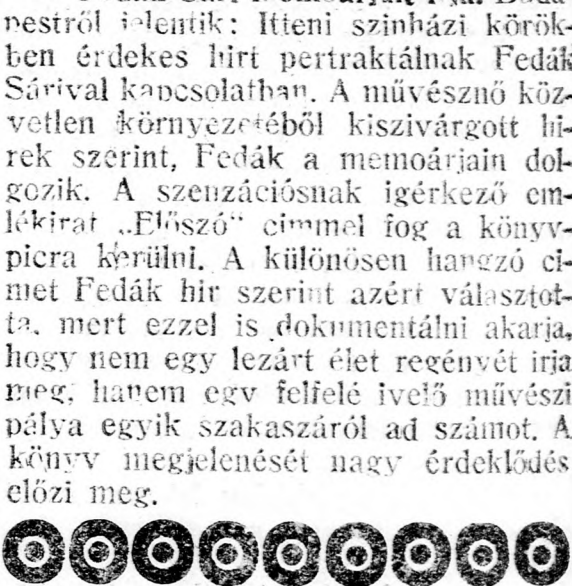
— Özv. Schütz Albertné lemondott városi tanácsosi tagságáról. Nagyvárad tudósítónk jelenti: Özv. Schütz Albertné, jótékonyaságáról közismert 75 éves urinő, a nagyvárad zsidó nőegylet elnöknője, a községi választások alkalmával a városi tanács női tagjai közé került be. Az öt női tag közül egyedül Schütz Albertné kisebbségi. A matróna most előrehaladott korára való hivatkozással lemondott a városi tanácsban viselt tisztségéről.

— Százezer lejes betörés egy nagyvárad cipőkereskedésben. Nagyvárad tudósítónk jelenti: Az éjszaka folyamán eddig ismeretlen tettesek betörték a Moskovitz cipőgyár Zsigmond-uccai raktárába, ahonnan mintegy százezer lej értékű cipőt elvittek. A rendőrség erőlyes nyomozást vezetett be.

— Február 6-án kell jelentkeznük az 1928. évbéli hadkötelezetteknek. A kolozsvári hadkiegészítőparancsnokság 3002. szám alatt felhívja a figyelmét az összes 1928-beli hadkötelezetteknek, hogy e hó 6-án kell jelentkeznük a Calea Victoriei 97. szám alatti kaszárnyában.

— Borzalmas tűzvész Bostonban. Bostonból jelentik: A Fall Hiver nevű városnegyedben rettenetes tűzvész pusztított, amely számos épületet, szállodát és három újságalotit hamvasztott el. A leonté falak több tűzoltót megölték. A tűz pillanatok alatt haranódtott el s a diühöng szélvihar elősegítette terjedését. A lakosságból igen sokan, a tűzoltók mentőponyvái dacára, holtra zuzódtak a legránál.

— Fedák Sári memoárjait írja. Budanestről jelentik: Itteni színházi körökben érdekes hírt pertraktálnak Fedák Sáival kapcsolatban. A művésznő közvellen környezetéből kiszivárgott hírek szerint, Fedák a memoárjain dolgozik. A szenzációsnak ígérkező emlékirat „Előszó” címmel fog a könyvpicra kerülni. A különösen hangzó címet Fedák híre szerint azért választotta, mert ezzel is dokumentálni akarja, hogy nem egy lezárt élet regényét írja meg, hanem egy felfelé ívelő művészi pályára egyik szakaszáról ad számot. A könyv megjelenését nagy érdeklődés előzi meg.

INSTITUTUL DE ARTE GRAFICE SI FABRICA DE CONFECTIUNI DE HARTIE

CARTEA ROMANEASCA
S. A. SUCURSALA CLUJ.
CALEA DOROBANTILOR 14-16.

TIPOGRAFIA:
 Executia cu deosebita ingrijire tot felul de imprimare pentru Banca, Industrie si Comert, precum: Hartie de Corespondenta, Facturi, Plicuri, Carti postale, Circulati, Prefuri curente, Registre, Carti de adresa, Carti de vizita etc. De asemenea executia tot felul de imprimare pentru Autoritatile publice, Brosuri, Publicatiuni de orice fel, Reviste, Ziare, etc.

LINIATURA MECANICA:
 Executia cu acuratete si exactitate tot felul de liniatura pentru Registre speciale de Contabilitate pentru Banca, Industrie si Comert, etc.

LEGATORIA:
 Leaga tot felul de volume, Carti, Brosuri, Planuri, pentru Bibliotecii si Particulari.

FABRICA DE CONFECTIUNI DE HARTIE:
 Producere: Registre p. Contabilitate, tot felul de carte pentru Scoala, Blocuri p. dosar, Carnete, Plicuri, Harti liniate, etc.

K
Hog
Vir
 A p

(Cluj-Ko)
 Kelet tudos
 penzugymi
 vetessel k
 hozta mino
 u) koelstevy
 tani es iga
 Az egyen
 elkoran post
 375,000.000
 penzugyi es
 a gazdasag
 kolja meg
 nes ado te
 bol a torse
 lyek negy
 teherbitas
 ter allitasa
 adokivetesi
 dint az eg
 liarddal fe
 Az egyen
 gazdasagi
 litottak,
 1,200,000.0
 evi i milli
 A mezogaz
 1927 nove
 zogazdakra
 indokolja.
 A mezog
 loben 1,45
 meg, de a
 hozzo cimel
 litottak le
 A hazijo
 mult evoen
 allapitottal
 velemeny
 millió lejt
 ban, de a
 kintettel, a
 tulajdono
 Az inga
 jat 750 mi
 elmult evi
 Az ipar
 adot 300 n
 allapitjak
 szerrel res
 ugyminisz
 A keres
 tszviselok
 370 millió
 allapitottal
 lejjel szem
 1,096,083.
 A szab
 250,000.00
 1927-ben
 azonban r
 beinkaszta
 A kato

DEVI

Zürich.
 New York
 Lon on
 Paris
 Milano
 Praha
 Budapest
 Belgrad
 Bakarest
 Var o
 Eecs
 Berlin

Deklarálta szág indiai apját

megérkezését megállását India népe befűrséggel. Az üz-bizottság tagjának íse.

Albertné lemondott tagságáról. Nagyvárad: Osv. Schütz Al-ságáról közismert 75 gyváradai zsidó nőgy-özségi választások al-osi tanács nő tagjai

Az öt női tag közül Albertné kisebbségi. A előrehaladott korára al lemondott a városi tisztségéről.

ies betörés egy nagy-keedésben. Nagyvárad: i: Az éjszaka folya-ten tettesek betörték gygyár Zsigmond-uccai gyár mintegy százezer elvették. A rendőrség st vezetett be.

án kell jelentkezniök hédő'ezetteknek. A kiegészítőparancsnok-latt felbívja a figyel-928-beli hadkötelek-ó 6-án kell jelentkez-toriel 97. szám alatt

tűzvész Bostonban. k: A Fall River nevű rettenetes tűzvész y számos épületet, on úszópalotát ham-onló fabak több tűz-

A tűz pillanatok alatt a állongó szélvihar lésés. A lakosságból fizelő mentőponyvái zódtak a legránátl. memóriájit írta. Buda-

Itteni színházi körök-pertraktálnak Fedák ban. A művész köz- ből kiszivárgott hí- k a memoáriájain dol-

lőnek legérkező em-temel fog a könyv-külömben hanező ci-eri t azért választot- dokummentálni akaria.

árt eler regényét írta rőlde ívet5 művészi aszaról ad számot. A söt nagy érdeklődés

ARTIE GRAFICE SI FECTIUNI DE HARTIE OMANEASCA RSALA CLUJ. ANTILOR 14-16.

GRAFIA: Inscrifto tot felul de aned, Industrie si Co- sic de Corresponden- ti pe tale, Circulati, scri, Carti de adresă, De camenea execută de pentru Autoritățile dintrani de ori-ce fel, Zăve, etc.

MECANICA: si executate tot felul Registre speciale de Banca, Industrie si p, etc.

TORIA: stam, Carti, Brosuri, Hoteti si Particulari ECTUNI DE HARTIE: Contabilitate, tot felul is, Blocuri p. desen, Harti liniate, etc.

Közgazdaság

Hogyan indokolja Bratianu Vintila az adok felemelését

A pénzügyminiszter szerint mindenkinek nőtt az életszabványja

(Cluj-Kolozsvár, február 3. Az Uj Kelet tudósítójától.) Bratianu Vintila pénzügyminiszter az 1928 évi költségvetéssel kapcsolatban nyilvánosságra hozta mindazon indokokat, amelyek az új költségvetés egyes tételait alátámasztani és igazolni hivatottak.

Az egyenes adó, amelyet a jövő évre előirányoztak 7.282.000.000 lej vagyis 575.000.000 lejrel több mint az elmúlt pénzügyi esztendőben. Ezt az emelkedést a gazdasági élet fellendülésével indokolta meg a pénzügyminiszter. Az egyenes adó felemelésének lehetőségét azoknál a tapasztalatokból is meríti, amelyek a közpénzügyben keresztül az adóilletékek megemelését igazolták. A pénzügyminiszter állítása szerint egyébként az 1927 évi adóilletései bizottságok véleménye szerint az egyenes adó 1928-ban egy millióval felemelhető.

Az egyenes adóval szemben a mezőgazdasági adót 100.000.000 lejrel leszállították, ugyanígyben 1928-ban ez 1.282.000.000 lejt fog kitenni az elmúlt év 1,3 milliárd és 100 millióval szemben. A mezőgazdasági adó leszállítását az 1927 november 15-i törvény által a mezőgazdaságra kivetett rendkívül terheléssel indokolja.

A mezőgazdasági adó kvótáját kül-ében 1.157.000.000 lejben állapították meg, de a fenti 100 milliót kívül külön-böző címekben még 150 millióval szál-lították le.

A házővedelmi adó kvótáját mint a múlt évben ezidén is 650 millió lejben állapították meg. A pénzügyminiszter véleménye szerint ezt az adóemelt 250 millió lejrel terhelhetné volna meg jobban, de azon közeleztetésekre való te-kerítettel, amelyek ebben az évben a ház-tiltakozókra hárulnak, elállt ettől.

Az adókvótákra kivetett adó kvótá-ját 170 millió lejben állapították meg az elmúlt évi 700 millió kvótával szemben. A kereskedelmi és kereskedelmi jövedelmi adókvótát 200 millióval emelik 1.500.000.000 állapították meg. Ezt az összeget könnyű szerrel realizálhatónak találja a pénz-ügyminiszter.

A kereseti adót arra való hivatkozás-sal hozta meg az állam, hogy a magan-tervezők fizetését általában emelik 370 millióval emelték fel és 1.600.000.000 állapították meg, a múlt évi 1.350.000.000 lejrel szemben, amelyből azonban csak 1.000.000.000-t szedték.

A szabadjövödelmi és minimális adót 250.000.000 lejben állapították meg. 1927-ben 306 milliót irányoztak elő, azonban nem sikerült az egész összeget behajtásítani. Ez volt a helyzet 1927-ben. A katonai illetékek 12 milliót fognak

kitenni az elmúlt évi 10 millióval szem-ben.

A globális adót 75 millióval emelik fel és 800 millióban fogják megállapítani. Ennél az adóemelt is az 1927. évi adóilletései bizottságok véleményezése járult hozzá.

Az ingatlanok jövedelme utáni 3 szá-zalékos adó, amelyet közügyekre, nem-zeti kultúra fejlesztésére fordítanak 110 millióban állapították meg, 30 millióval emelték fel az elmúlt évi adókvótával szemben az elmúlt évi eredményekre való tekintettel.

A kihágásokra kirott büntetésekre 10 millió lejt irányzott elő pénzügyminisz-terünk az elmúlt évi 8 millióval szem-ben. Az elmúlt évben egyébként 13 mil-ió lejt folyt be erre az adóalapra.

Tart a nagy hossz Párisban. 1911 óta nem volt ilyen pénzkötség

(Páris, február 3. Az Uj Kelet tudósítójától.) A rendkívüli éheztség tovább tart a francia párisban. A hetői liquidá-ció óriási nyereszerealizálásokat tett le-hetvé, de felléni, hogy a külföldi spe-kuláció többnyire megtartotta hosszpo-zióit és azok helyebe, akik nyereségeik-ke visszavonulnak, a vásárlók újabb és újabb rétegei lépnek. A külföld érdeklő-dése a párisi tőzsde iránt pedig még egy-re emelkedik.

A hét kimagasló eseménye és valósá-gos közgazdasági szenzáció volt a Ban-que de France eszkompt kamallábnak újabb leszállítása 4%-ról 3 és fél %-ra amíg a lombardkamalláb 6-ról 5 és fél %-ra való leszállításával járt együtt. Er-re a további intézkedésre is a hitelinflá-ció lecsapolása készletle a jegybankot, miután a kormány az e héten újabb fel-merült kölcsön tervet helyes megfonto-lás alapján elvetette.

A tőzsde az új kamallábcsökkenés, amely a bankrátát 1911 óta nem tapasz-talt alacsony mivóra hozta, persze csak stimulálólag hathatott. Elsősorban a fran-cia államkölcsönök kaptak új lendületet, mert ezek még ma is 6-7-8% bruttó kamatozást nyújtanak és minthogy most a jegybank árfolyamértékük 80%-a ere-jéig 5 és fél %-al ad rájuk lombardhi-telt — egy valóságos „eldorádó” nyílt meg a francia rentier előtt. Az államköl-csönök kurzusa tul is haladta az eddig elért összes rekordkurzusokat.

A bankok is igen szilárdak. Több mint 1000 frankkal ment fel a Banque d'Al-

France e héten: 17.300-ra, a Banque d'Algérie is 12.620-ról 13.175-re. Nagyt szökött a Crédit Commerciale is 1.350-ról 1.546-ra és kitűnő szituációban van-nak a francia vidéki és kolonialis hitel-intézetek.

A közlekedési papírok közül a tenger-hajózási részvények kerültek e héten az érdeklődés homlokterébe. Szó van arról, hogy mielőtt a newyorki tőzsde meg-nyitja kapuit a francia értékek előtt, el-sősorban az odaát jól ismert tengerha-józási papírokat fogják a Wall-Streetre bevezetni. E héten különben a kartellben levő Atlanti tengerhajózási vállalatok egy kis áremelkedést határoztak el a Newyork-Cherbourgi viszonylatban (öt-tíz dollár személynként.)

A francia nehézipari és szénbánya részvényekben, a gépgyári papírokbán és a kolonialis részvényekben a hossz tovább tart. A víz- és gázművektől azon-ban kissé elfordult az érdeklődés.

A villamosági papírokbán a hossz óvatosabb lett. Most szó esik az 1928-as német természetbeni jóvátételi 3 milliárd franknak a vilamosítási céljaira való igénybeveteléről.

A francia piac helyzete változatlanul igen optimisztikus.

Hodor Victor Budapestre utazott az er-délyi városok adósságának rendezése ér-dekében. Hodor Victor közigazgatási ve-zerfelügyelő rendkívül fontos megbiza-tással Budapestre utazott, ahonnan Bécs-be utazik. Hodor Victor ugyanis annak az ösöbízottságnak a vezetője, amely ugy Budapestben, mint Bécsben hivatva van Erdely, Bánság és Bukovina váro-sainak, községeinek és megyéinek a mag-yar, illetve osztrák bankokkal, hatósá-gokkal és állami intézményekkel szem-ben még mindig fennálló tartozásait ren-dezni és ezeket az adósságokat likvidál-ni. Ezeknek az adósságoknak az összege összesen 600 millió lej és egyéni összeg-ben Csernovitz foglalja el a vezetőhe-lyet, de Kolozsvár, Nagyvárad, Temes-vár és Arad is nagy összegekkel szere-pelnek a tartozások listáján.

Kölcsönös engedelmnyre hívja fel az igazságügyminiszter a lakókat és ház-tulajdonosokat. Bucurestiből jelentik. Az igazságügyi miniszterrel tegnap meg-jelent a kis háztulajdonosok, majd a la-kók ligájának egy-egy küldöttsége. A miniszter azt a tanácsot adta a lakóknak, hogy lépjenek közvetlen érintkezésbe a háztulajdonosokkal és tegyenek egymás-nak kölcsönös engedelmnyeket.

Szabad lesz a devizakereskedelem. Bu-curestiből jelentik: Három hét előtt a Banca Nationala közbenjölével a pénz-ügyminisztérium megszigorította a devi-záknak külföldre való átutalását. En-nek következtében, amíg a kereskedők, gyárak és egyéb érdekeltségek az előír-sokhoz híven igazolhatták, hogy szükse-gük van a devizára, hosszabb idő telt el és nem tudták fizetési kötelezettségeik nek idejében eleget tenni. A kolozsvári piacról is tudjuk, hogy a devizaellenőrző hivatal csak nehezen képes elintézni a naponta tömegesen beérkező kérelmeket a devizák átutalására vonatkozólag és így a külföldi fizetések késedelmet szenved-nek. Műndezek a tények eljutottak a

Columbia gramofon és lemezek

Révész Ernő, Targu-Mures.

pénzügyminiszterhez is, aki most azzal a gondolattal foglalkozik, hogy a valuta-eladást és a devizaközvetítést, amely eddig a bankoknak csakis külön engedely útján volt lehetséges, szabadabb lesza és azt a jövőben bármelyik pénzügyminiszter eszközölheti. A „Current” úgy értésül, ha a valuta- és a devizaeladás nem is lesz teljesen szabad, de bizonyos, hogy a legrovidebb időn belül a megszorító intézkedéseket hatályon kívül helyezik.

Elrendelték a budapesti Nemzeti Pénzváltó alelnökének és igazgatójának letartóztatását. Budapestről jelentik: A Nemzeti Pénzváltó ügyében az ügyészség elrendelte a házi őrizetben levő Hladinger Adolf alelnök és Nadas Lipót igazgató letartóztatását. Stein aligazgató és Paizs jogtanácsos házi-őrizetét megszüntették. A hatósági intézkedésnek ma tragikus következménye lett: Nadas felesége, Király-uccal lakásából, a harmadik emeletről az ud-vara ugrott s azonnal szörnyethalt.

Alapítva 1850 Anton Rosenzweig Cui (Kolozsvár) P. M'hai Vit. 3P. (volt Széchenyi tér) משה רוזנצוויג Grosshandlung תל אביב

Ajanlunk elsőrendű מן כשר של פסח למחרת

husvétii italokat

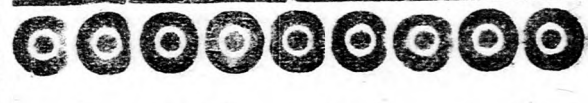
20 lit ren felüi és v g uterelekt eni mennyiség k en, a legújabb sabb naplárakban é ped g Magu af, E mel kti és gyantet érvári fajporok, 1-2 Asztali bo. ok és ob rok is minden minőségben K usab 3-6 t, aját terme esü szilvium és sepi papánk. — Megrenie és ket

Fratli FEIGER Testvérek ceghez — S micu-Sivanier — ke-unk

Különlegesen berendezett képlereztő, aranyozó

Magu af, E mel kti és gyantet érvári fajporok, 1-2 Asztali bo. ok és ob rok is minden minőségben K usab 3-6 t, aját terme esü szilvium és sepi papánk. — Megrenie és ket

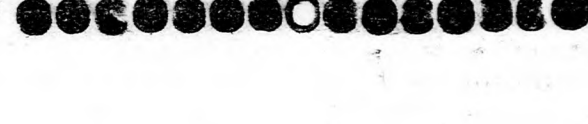
Erdős Renée könyvei

Santerra biboros, két kötet . . . L 340.—
Ösök és ivadékok
Az új sarj, 2 kötet . . . . . L 340.—
Az élet királynője 2 kötet . . . . . L 408.—
Bereksztett utak . . . . . L 340.—
Teano Amaryll egyszerű élete

A hárfás . . . . . L 170.—
A herceg . . . . . L 153.—
A mezeien táncos . . . . . L 238.—
Nyírfaedő . . . . . L 163.20
Egy szereimes nyár története . . . L 136.—
As-isisbeli zso dos . . . . . L 51.—
Római tevelek . . . . . L 190.40
Nagy sikoty, 2 köt. kb. . . . . L 300.—
Aranyveder . . . . . L 102.—
Egy peccet alkonyat előtt . . . . . L 51.—
Római napló . . . . . L 130.—
Lavi-ia Tanim házassága 2 kötet L 408.—

Veszek házakat Németországban

főleg B njában „Schwartzkauf” meg-táma á s i is. Mór Rimóczi szállítási vállalat. Cluj, pátyauvarrat szemben. — Telef n 864. Sörgöncim „Probrute”

Tőzsde

DEVIZÁK	Kolozsvár	Zürich		Páris	Bukarest	Buda est	Bécs	Praga	Newyork
		Nv as	Zárlat						
Zürich	—	—	4 975	2145	110250	13656	64 37	192350	—
Newyork	51995	51995	2546	16310	57195	7 900	3575	—	—
Londen	2533 5	25 2	1402	795	278557	34 5 7	164 10	48734	—
Páris	204250	2042	—	41	2246 5	278 1/2	132 9	39 87	—
Atina	27 3	2751	13475	863	3027 5	3 57	178725	52975	—
Praga	1541	1541	755	81	169435	210 50	—	290 0	—
Budapest	900	90 0	—	2838	—	12409	501750	—	—
Berlin	91375	914	—	2 85	—	124 1/2	5933	17683	—
Bukarest	319	31	1565	—	3 1	43625	2 77	62	—
Vasó	5820	58 0	—	1830	6420	795	37 5)	—	—
Fécs	73 5	7325	—	23	80 7	—	41550	—	—
Berlin	124 3	124	—	39	13640	16925	80420	—	—

Száz lei árfolyama Zürich (uro) 3 9 Paris 1565 Bud-pest 350 Bécs 4825 Prága 2072

„A héber nyelvről, a modern héber irodalomról és annak jelentőségéről” címmel Klein Eljáhu rabbi, a Tarbut-gimnázium volt tanára fog előadást tartani február 5-én, vasárnap este 8 órai kezdettel a Ferdinánd király-uti zsidó iskola nagytermében. Az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség kolozsvári helyfőosztálya módot akar nyújtani a hallgatóságnak arra, hogy megismerje azt a nagyszerű feltámadást, amelyen az ősi héber nyelv s annak ma már kiterjedt modern irodalma kereszttünet s mint lett a Biblia és a proféták nyelvéből újból élő és fejlődő érintkezés nyelv, irodalom, művészet és kereskedelem szolgálatában. A történelem nem ismer e-éte hasonló nyelvi és irodalmi újá zületésre s ezért mindenki számára élménynek ígérkezik a vasárnap esti előadás.

— Házasság revolveres merénylet után. Londonból írják az alábbi romantikus történetet: Alice de Janzé grófnő, a chicagói milliomos Silverthorn-ok tagja a múlt évben Keletafrikában járt és ott ismerkedett meg Raymond de Trafford-dal, egy fiatal angol kapitánnyal, aki Anglia legrégibb és leggazdagabb nemesi családjának sarja, Janzé grófnő és az angol katonatiszt között rövidesen szerelmi viszony fejlődött ki, amelyet a férfi családja kívánságára Európába való visszatérése után meg akart szakítani. A grófnő erre azonban tudni sem akart és Párisban revolveres merényletet követett el Raymond de Trafford ellen, majd maga ellen fordította a fegyvert. Az angol kapitány több hónapig élet és halál között lebegett megcseszülése következményeképpen, míg a grófnő néhány heti kezelés után felgyógyult. A múlt év végén tárgyalta a bíróság az ügyet és Alice de Janzé grófnőt emberölés kísérlete miatt feltételesen 6 hónapra börtönre ítélte. — Most pedig Raymond de Trafford egy rárisi templomban örök hitéséret esküdtött szerelmének, aki hátszál hitán a halálba küldte.

— A süketnémánál is előfordulhat „szóbeli” becsületsértés. A párisi büntetőbírósa előtt folyt le a ritkaságban menő per. A bíróságot a védők kezükkel-lábukkal „beszólták”, mert a vádló Monsieur Laroche, idősebb úri szobá és vádlott, M. Henry Klaber, vendéglős, süketnémák voltak. A per tárgyat „szóbeli” becsületsértés képezte. M. Laroche ugyanis azt állította, hogy a montmartre-i vendéglős keze mutogatásával apacsnak és idiótának nevezte őt. Ő megértette és meg is esküszik rá, hogy a sértés megtörtént. A bíróság kimondotta, hogy igenis a süketnémák is elkövethetnek „szóbeli” becsületsértést és a vendéglőst el is ítélte becsületsértés vétségében.

— Mennyit ér egy gyalogjáró? Néhány nappal ezelőtt egy berlini bíróság 20.000 márkában, azaz 60.000 koronában állapította meg egy autógyalogjáró értékét. A bíróság kimondotta, hogy az övezvények éppen ennyi és nem több kártérítésre van igényve. Huszezer márká trhat egy ember életének az értéke, egy olyan emberé, aki gyalogjárásnál nem vitte többre az életben és autót még nem tudott vásárolni magának. Egyébként, ha nem is túl magas ez az összeg, annyi még mindig van, hogy egy-két automobilista talán mégis gondolkodná fog érni, ha eszébe jut, hogy örült székülésével nemcsak felebarátai életét, hanem a saját zsebé is veszélyeztetni.

— A kommerszentli „csoda” konjunktúráját megrohanták a nők. Berlinből jelentik: Paul Diebel, aki egész január hónapban minden este a kommerszentli „csoda”-n igyekezett túltenni a Telpalotában, óriási népszerűségnek örvend. Különösen a nők rohannak meg. Diebel körülbelül 1000 szerelmés levelet és házassági ajánlatot kapott Berlinben.

A „NATIONALA” általános biztosi társaság
Bukarest. Alapítók és tartalékok lel 150.000.000
tudomására hozza t. felelnek, hogy közkívánatra bevezette az orvosi vizsgálat n iküli népbiztositást, havi sorsolással és e halálozás esetén a biztosított összeg kifizetésével. A sorsolásban, csekély pó díj ellenében a már érvényben levő kötvények tulajdonosai is részt vehetnek. Felvilágosítással szolgál **Str. Doamnei 12.** a bukaresti központi Vezérigazgatóság azonkivül az ország minden helységében működő képviseltek

Színház - Művészet

Amikor a diplomata minden- éron színházi szakértő akar lenni

Régi és kipróbált mondás, hogy a suszter maradjon a kapucijánál. Ez igazolódik be a legújabb londoni színházi konfliktusnál is, amely egy diplomata és egy színházigazgató között tört ki, mert a diplomata mindentéron színházi szakember szeretett volna lenni. A konfliktus még korántsem közrelik megoldáshoz, sőt napról-napra komolyabb és veszedelmesebb hullámokat ver, azonban már eddig is annyira szenzációs, hogy az egész angol közönséget izgalomban tartja.

Röviden arról van szó, hogy Palmstierna báró, Svédország londoni követe felhívta Robert Lorange színházigazgató figyelmét Strindberg „Haláltáncának” előadására. Egyben ajánlatot is tett a direktornak arra, hogy majd közösen lefordítsák a darabot. Az igazgató belement a dologba, a közös munka azonban sehogyan sem ment s a direktor kénytelen volt kijelenteni, hogy másolt szerzi be a fordítást, mert a diplomatával a közös fordítási munka teljesen lehetetlen. És tényleg be is szerezte a fordítást, amelyet a saját izlése szerint átjavított s aztán csupa udvariasságból bemutatott a diplomatának.

Palmstierna bárónak azonban sehogy sem tetszett a fordítás. Kijelentette, hogy nem ismer rá benne az eredeti Strindbergre. Erre, természetesen, megsértődött a direktor és azt írta levelében a követnek, hogy túl kevésbé bírn az angol nyelvet ahhoz, hogy szakvéleményt adhasson le a fordításról.

A követ ere hivatalos tóra terelte az ügyet és így jrt a színházigazgatónak: „Élek, hogy az Ön szövegét átszűkítik a berni egyezményvel, mely a szellemi tulajdonjogról szól és ezért figyelemzetelni szeretném Önt azokra a kollektíven következményekre, amelyeket az magaután vonhat”. Egridejűleg pedig felszólította azt a svéd irodát, amelyik a copyright jogát bírta, hogy vonja vissza a darab előadási jogát, amit azonban az iroda nem akart megtenni. Erre a svéd követtség hivatalos tiltakozást tett közzé a londoni napilapokban, amely szerint nem kívánja a „Haláltánc” előadását.

A színházigazgató a tiltakozással szemben a közönséghez fordult segítségért és kijelentette, hogy csak a konzul hivatalos személyének immunitása tartja vissza attól, hogy bíróság elé vigye a dolgot.

Egész Angliában most nagy érdeklődéssel várják a különös Strindberg bemutatató ügyének fejleményét, amelynek még igen könnyen hivatalos politikai konfliktus lehet a vége.

Ha már nem utazhatunk külföldre, legalább kárpotholhatjuk magunkat, ha a külföldről érkezik városunkba egy híres vendégtársulat. A legnagyobb eseménye ennek a szezonnak az olasz vendégek lesznek, akiknek ólén a világ legnagyobb tragikája Emma Gramatica jön Kolozsvárra. Nem is kell olaszul tudni, mindenki megértheti és figyelemmel követheti a legjobb drámai együttes játékát. A két előadás a Román Operában lesz megtartva és pedig esütörtökon február 9. és pénteken február 10-en. Jegyek mindkét előadásra a Román színház pénztáránál, a Columbia gramafon üzletben, Főter 28. és a Románia Artistica hangversenyterében, Regina Maria 37. válthatók.

Magyar Színház műsora

Szombat d. u. 4-ór: Szép Heléna (Olcsó hely-
árok. Kolbayval, Parkas Lilivel. Sz. 211)
Szombat este fél 9-ór: Végre egyedül (A
bérlet. Sz. 212)
Vasárnap d. u. fél 9-ór: Borcsa Amerikában.
(Olcsó helyárak. Sz. 213)
Vasárnap fél 6-ór: Mersze Mária? (Tizen-
ötödésűr. Sz. 214)
Vasárnap háromnegyed 9-ór: Végre egyedül
(B bérlet. Sz. 215)
Hétfő: Mersze Mária? (Bérletszínházban. Sor-
ozatszám 216)

A Színházi Iroda közleményei

Vén leányok. A jövő hét nagy prózai szenzációja Barrie híres angol vigjátékának, a Vén leányoknak reprize lesz. Az idősebb színházlátogatók még emlékeznek erre az elbűvölő, magával ragadó szindarabra, amelyet annyi gyönyörűséggel néztek két-három évtizeddel ezelőtt. A Vén leányok újra divatba jött most Európa metropolisáiban s mindennél olyan sikerrel játszóak, amely elhomályosítja a legmodernebb újulások sikerét is. A Vén leányok próbái már szorgalmasan folynak s a jövő hét második felében megtartják a premiere-számba menő reprizt.

Végre egyedül. Ma este másodszer, holnap vasárnap harmadszor adják Lehár Ferencnek a Vig özevgy szerzőjének legszebb operettejét a Végre egyedül. Főszereplők: Kolbay Illoko, Monde Klári, László Andor, Ifjús Aladár és Leövey Leó.

Mersze Mária? Holnap 6 órakor 15-ik. hétfőn félhárom órakor pedig 16-ik előadása lesz a példátlan sikertű Mersze Mária, amely iránt a közönség érdeklődése még most is olyan lázas, mint aminő a premiere előtt volt.

Ma délután: Szép Heléna. Holnap délután: Borcsa Amerikában. Ma délután 4 órakor Offenbach gyönyörű operetteje a Szép Heléna kerül színpadra nagyon olcsó helyárakkal. Holnap, vasárnap délután félháromkor pedig a legvonzóbb operette újulások egyike, a Borcsa Amerikában kerül színpadra szintén nagyon olcsó helyárakkal.

1 öl tűzifa II. oszt. hasábos 4 m³, tüzelésre kitűnően alkalmas, házhozszállítva **950 Lei**
II. oszt. bűk és tölgy felaprítva, házhozszállítva 100 kgr.-ként **79 lei.** — I. oszt. bűk hasáb és hántottfa ugy annyit mint ő es tetelekben a legolcsóbb nál árban kapható
KRAUSZ VICTOR, Str. CHINTEU 1-3 Telefon: 423.

Ön is gazdag akar lenni?

A csehsz ovák osztályos rdaék böve alkamat nyujt önnek ezzel
Legnagyobb nyeremény szerencsés esetben

10 millió

- lei = 2 millió Kc
- 2 jutalomdíj a 3 1/2 millió lei = 700.000 - Kc
- 2 nyeremény a 1 1/2 millió lei = 300.000 - Kc
- 2 nyeremény a 1 millió lei = 200.000 - Kc
- 1 nyeremény a 1/2 millió lei = 100.000 - Kc

és sok nyeremény a 450.000, 400.000, 350.000, 300.000 lei, azaz 90.000, 80.000, 70.000, 60.000 Kc, stb.

Osszesen 115.000 nyeremény
285 millió lei = 57 millió Kc
összértékben.

Minden egyes nyeremény készpénzben és levonás nélkül lesz kifizetve.

Minden második sorsjegy nyer
A következő húzás 1928 február 15-én

Rendeljen azonnal az ártól az az smert
Fortuna Banknál Bratis'ava

Megrendelő lap. Borítékban küldendő

Fortuna Bankháznak
Bratislava, Csehszlovákia

Küldjé a február 15-iki húzáshoz:
... 1/4 sorsjegy a 800 - lei, ... 1/4 a 400 lei,
... 1/4 a 200 lei.

Az összeget önnek a sorsjegy vetele után vagy postautólevéllyel vagy pénzesztelvény átutalom

Név _____
Hely _____
Utca _____
H _____

LEGJOBB A KOZISMERT

BELDI kézfinoztó
Puliz, fehérít, finomít
KAPHATÓ MINDENÜTT. FORAKTAR.
EMKE DROGERIA
CLUB-KOLOZSVAR

VILÁGKIRÁLYS ZONGORAK
engros árban részletre is, 5 évi jótállással
STERNBERG - ORADEA
Regele Ferdinand 14.

Gyomorbántalmak és vérszegénység ellen legjobb a Matild-viz

Szombat
Uj Kele
köny
S. I. Agnon:
S. Alechem:
Bin Gorion:
Fényes Samu
Giszkalay Ja
Kaczer Illés:
Max Nordau
Zengő há fa
K. hbalisták
Biró Lajos:
Goldmann:
Sch. Górelk
Grotó Mór:
Herzl: Zsidó
Majovits N.
Ma ton rnt
Pan th Her
N. Soko ow:
G szkalay: T
Goldschmidt
Giszkalay: J
Ben Am: U
La ratiella: S
történet
Fürst: Zsidó
Mendele: A
Ujvá i: Tels
A Ta mud k
Heinrch He
Kiss József:
Dániel köny
Fürth Margi
A nőmetfa v
zs do gy
Ben Ami: Pa
Ossyp und
Benoi: A tá
Schnitzler:
Sic: A bo y
Feuchtwange
Langenschei
Dr. K ausz:
kezesitü
Az Ady
legk
Halva
A
a kor
Ady End
20
Az Uj
Szó
amer ki
jobb n é
ka h tók
sen (ju
vántara
Szül
gyarant
LAI
össz
Most jé
magyarn
kiadás,
nyozott
79
Uj Kel

KÁROLY és ANNA

Írta: Lenhard Frank

— KIS REGÉNY —

Fordította: Gaál Gábor

A férfi, fejét a két kezére hajtván, celtelve szándékokkal, melyeket sem akarat, sem pedig izomerővel nem valósíthat meg, közel volt ahhoz, hogy dühödten ugrik fel és követeli: ... vagy pedig megyek ismét az országútra.

Károly azonban ismerte az országutakat, még érezte a lábaiban és ismerte életének eddigi békítő magányosságát is.

„Hogy tudod kibírni, hogy egyre keresel és keresel”. — mondta egyszer Richárdnak, „hogyan egyre keresel és nem találsz semmit, de semmit. Olyan vagy mint a fereg, amelyiknek egy százezer kilométer hosszú utat kell megtenni a forró homokon keresztül. Valóban: „egy fereg minden föld nélkül... ilyen az életem!”

Károly dacára erős természetének és a vibráló erőnek, mely érzései közt tiz élethe is kifutotta volna, ragaszkodó ember volt.

Út tovább. Tudta, hogy a következő napon csak visszajönne. Szívósságából és akaraterejéből, melyekkel szándékait keresztülvítte, jutott arra, hogy még olyan indulatokat is visszafojtson, melyek nyakassá tették.

Anélkül, hogy feléje fordult volna Anna, a következőket kérdezte:

— Tudja maga, hogy mit mondtam a barátnőimnek, amikor megtudtam az uram halálát? És tudja talán azt is, hogy mi volt velem a házasságom előtt, amikor még lány voltam, meg gyerek? — Vagy pedig a születésem előtt? — akarta még haragjában az előbbiekhöz hozzátenni.

A férfi lassan és sulyosan felelt:

— Nem. Ezt nem tudom. De tudom, hogy gyerekkoromban... nem voltál olyan túlaradó, de olyan mélabus sem, mint a többi gyerekek. Nem voltál túrelmetlen pl. sohase, amikor édes anyád fonta a hajad. Vidám voltál. És erről a vidámságról nem tudtal semmit. Az az érzésem, hogy egy nőttől föl, mint az alma, mely csupán egyre nagyobb lesz.

Csak most emelte fel Károly a fejét a fejeiről.

— Én mindig vágyódtam valami után. Te talán egyáltalán nem is tudtad, hogy mi a vágy és még nem tudod ma se.

Először történt most, hogy Anna életében először forró érzékenységgel látta és érezte gyermekkorát és ifjúságát egy férfi képzeletén keresztül akát látóvá tett a szerelme.

Mialatt a férfi beszélt, már akkor lecsendesedtek a kezei.

— Mit nem mond maga!? — mondta megindultan.

Vagy szeret engem, vagy pedig nincs semmi értelme az egésznek, — gondolta a férfi.

— Hogy mit mondtál a barátnődnek akkor, mikor az a hamis hír jött? Nagyon súlyos csapás volt számodra, mint a többi asszonyokra is. Az ilyesmi fáj és szúr a mellben... Én azonban ismerlek és tudom, hogy te egyáltalán nem tudod elhinni, hogy veled ilyesmi történhet, sőt, hogy egyáltalán történhet. Hisz te olyan vagy mint a hársfa-levél. Még külsőleg is hasonlítasz hozzá. S valószínűleg egyáltalán nem is hittél el, még ha hittél is. És azután a te számodra is jöttek a napok egymásután és nem történt semmi, de semmi. Az ember vágyódik, vágyakozik: legész egyszerűen valaki után! Én ismerem ezt... És te? Vágyódtál?

Anna sohase volt elégedetlen Richárdal. Sohase volt az az érzése, hogy Richárd félreértette volna, de viszont sohase gondolt arra sem, hogy Richárd ismeri őt, ketten soha semmi másról nem beszéltek, mint a napi gon-

dookról. Anna még most sem tett nyílt összehasonlítást a két férfi között, hanem csak állt, szegénytől eltelve, amiért Károlyt csalónak hitte.

Károly szavaival, tekintetével és hangjával párszor már érintett Annában olyasmit, ami idáig teljesen el volt zárva a külvilágtól. Tegnap este óta az az érzése volt Annának, hogy még nagy és felfedezetlen utakat hord magában. Percek óta egy sohase érzett érzés pompázásában állt. Anna azonban lassu ember volt belsőleg. Nem tudott ugrásokat csinálni. Mert Anna igaz és valódi volt és úgy cselekedett és lélekezett és élt, amilyen volt. Lényét és jelenét a Richárdal való mult, amelyet már végigszenvédett, s amely már teljesen elhalványult és elsüllyedt, teljesen felkavarta.

Károly a most következő időben meggyőződött, hogy a hűségnek semmi egyébére nincs szüksége, mint lassúságra.

Anna, megcsalva a multtól, mely mint valami idegen test, kívülről sodródott ismét belé, az alatt a kényszer alatt állt, hogy kénytelen volt Károlyt visszautasítani, ugyanakkor azonban e mögött a kényszer mögött az a vágy élt és nőtt benne, hogy hajlamoskodjon neki. Anna olyan bénaságot érzett, mint az az alvó, akinek nyomasztó álma van és nem tud mozogni.

Károly azzal a megállapításával, hogy ő azonos Richárdal, a gyermeki emlékek révén életet adott a multnak. Érzelmek közt azonban minden egyéb viselkedés hazugság lett volna. Az az asszony, akinek multja van egy másik férfival, az nem az ő Annája. Mert ő csak az ő Annájával volt összekötöttségben. Károly számára, a saját maga hazugsága igazság, a valóság pedig káprázat volt.

Minden este, ha a munkakeresésből hazatért, segélytelenül állt az előtt az akadály előtt, melyet ő maga állított fel s amit nem tudott volna félrehozni az útból anélkül, hogy ne cselekedjék érzései ellen.

Anna igazsága más volt, mint Károlyé. Anna is meg Károly is igaz és valódi emberek voltak s így nem voltak képesek arra, hogy érzéseik ellen cselekedjenek. Valami magaslatra kerültek így, ahol az élet folyása, minden érzelmi érintkezés s minden természetny-visszkodás megkötődött s még a testi érintkezés is lehetetlenné lett.

Anna ezek alatt a hetek alatt rávette Károlyt, hogy a lakást óvatosan és titkon hagyja el s hogy így is térjen haza. Senkinek sem volt szabad tudni, hogy vele lakik.

Anna, barátnője, Mária, a második hátsó épület negyedik emeletén, a nővéreivel lakott. Mária szobája pontosan akkora volt, mint az a keskeny vaságy, mely a szoba terét az ajtóval és az ablakkal között a legutolsó centiméterig kitöltötte.

Az ablaknál valami kevéssé szélesedett a szoba. Ott állott a háromlábú vaságyvány, rajta a mosdótálal. Asztal és szék számára nem volt hely. Ha Mária reggel mosakodott, akkor fel kellett térnie az ágyban és ottan a mosdó fölé hajolni.

Egyik vasárnap délután Anna az ágy lábánál ült, miközben Mária, teljesen meztelenül az ágyban állt és öltözködni készült a vasárnap délutáni sétára.

Mellettük, a lakás nagy szobájában a nővér barátja aludt a rozsdabarna kanapén. A nővér férje háboruban volt. A nővér két fia, az egyik nyolc, a másik kilenc éves, zümmögve állott a régi gyermekkosci előtt, amelyben fél éves kis öcséik — az alvó fia — feküdt,

mindkét öklöcskéjét arcához szorítva. A két fiu azon tanakodott, hogy miként tudnának délutánra egy kocsihoz jutni. Egyszerűen levesszük a karosszériát és akkor van egy alvázunk, — mondta az idősebb, akinek a csavarhúzó már a kezében is volt.

— De lassan... különben elkezd bogni...

A nyolc csavart kihúzták s a kocsi felsőrészét az ébredő csecsemővel leemelték a padlóra és a kocsi alvázával eltűntek.

— Ma este megint visszajörelük, a karosszériát... Na, most már megint bogni!

A barát, aki motorszerelő volt, szintén felébredt s tüstént a gyerekkocsi után nézett. A helve üres volt. Semmi kétség azonban, hogy a gyerek sir Megdörzsölte szeméit és részegen még az álmától, lebámult a fiakra. Pár perccel később ragyogva hordta körül.

Ez az egész, a barát és a gyerek, magamagától adódott. Kibérelt egy fekvőhelyet, azt, amelyik a háboruban levő férfié volt. Kezdetben asztal állott a két ágy között, mintegy a határok jelzésére. A világosságot csak az első hetekben oltották ki ágybamenettel előtt. Azon a pénzen, amit a férfi rosszabb ételekért a vendéglőben fizetett, az asszony el tudta látni az egész családot, mely minden gondoskodás nélkül maradt vissza a férj után. S a két ágy ismét egymás mellé került.

Az asszony mosástól nedves kötényben és gyökérkefével a kezében, megjelent az ajtóban.

— Sirt?

Az asszony arca szürke volt, arcára pedig petyhüdt. Csak barnáspiros aika volt sima és duzzadt a vértől. A nyitott ajkak a mindig kíváncsiságot kérő szemekkel korrespondáltak. Az asszony idősebb volt, mint a motorszerelő.

— Na nézd csak, — kiáltott és rámutatott a kocsi.

— A két csirkefogó még az ágyban beszélt meg ezt, s kigombolta a mellét a csecsemőnek, amelyik még feltűnően fiatal volt, fehér és kicsi és tellégszínű erekkel.

A szerelő, zsebretezt kezekkel, a legnagyobb figyelemmel figyelte a szópó száját s fiának mohó nveldeklését.

Pár nap múlva esedékes volt a férfi szabadsága.

A kis szobában felhangzott a nővér nevetése, aki még mindig meztelenül állt az ágyban s a kis inget próbálta, melyet reggel varrt magának, vizsgaszemmel Anna segítségével mellett.

A harisnyát is állva húzta fel. A lány lábára a picike lábfejtől egész a térdéig karcu és mintaszzerűen szép volt. A harisnyakötő után, mely mélyen bevésődött lábába, kezdődött az asszony: a teste erős, hullámosan felt és lágy volt. Bőre pedig sötétes színi, helyenkint darapettyes.

A nadrágoeska kötése, mely nagylakozati, olcsó gyári csipkével volt díszítve, mélyen beásódott a derék körül. Ezenfelül egy gyermek keskeny és mindenekelőtt zsenge, életől még nem érintett háta következett.

Anna odaadta neki a képpettyes mosóruhát. Midőn a fej és a karok is eltűntek a ruhában, Mária mesélte tovább mindazt, ami utolsó ottlétiük óta a háromdvaros házban történt.

Amint a ruhát felvette, először a peckes, rövid ujjak jelentek meg ismét a rövid és széles körmökkel, azután az erős, nagyon keskeny fejecske, az arc, teljesen egyenletesen szinezve s a ragyogó szemek. A szempillák és az ivelt szemöldökök sokkal sötétebbek voltak, mint az illatosan világos haj-

Az arc feszes simaságában kis gödröcskék húzódtak meg és tűntek el és merültek fel, mindig azzal az eleven kedvességgel, ahogy a csöpp szája akarta.

Mária, teste egész hosszában, hanyatt ejtette magát, egész mereven s vidámsága lendületében a matrácok rugalmasságát egy negyed fordulatra használta fel, illetve hogy feiét Anna ölébe fektesse aki csendesen fogta körül ez arc háját.

Egyik földszinti lakásból hirtelen kiabálás tört ki, mely torkaszakadtan harsogott és csattogott a falakra s a szűk ház akusztikáján tuf, tul a negvedik emeleten az ég felé löködött. Majd egy lélegzethosszu dühögés. Végül egy magasan szárnyaló női hang.

Mária felemelkedett:

— Na, már megint veri. Minden nap verekednek és még se mennek szét. A megvert asszony is, mialatt a férje a háboruban volt, egy másik férfival élt. Nagyon sok asszony tett így. S az ilyesmi nem volt titok. Mária örök-hosszat tudta mesélni, hogy gvölködésben, szükségben, betegségben, sorban és szennyben, de megindító odaadásban is, mi mindent rejt ez a háztömb.

Nálam is ugyanez lenne az eset. Vennek egy férfit, mert az uram nincs itt, illetve már nincs itt. Az ilyesmi előfordul minden nap, — gondolta Anna. (Folyt. köv.)

Eltűnt egy fiatal 17 éves leány

arcáról a csunya, éktelen szép ő, májfiot, ránc és bibircs-mivel a Dr. Bró féle Havasi Gyógypár Krémet, szappant és mosdóvizet ajánlta Kapható minden gyógyszerertárban és droguerában.

MEGJELENT

Tibor Dénes új könyve

?? MIÉRT

Várat a háboru borzalmairól, zsidó katonák hősiességéről, novellák, riportok, élmények. Abel Pann és Guncser művészi csúslapjával.

Ára 100 lei

Kapkatók az Új Kelet könyvosztályában

Telefon 13-00

Téli fűtésre

1000 kgr. vágott bükkfa-göcsöt lejért házhoz szállít

750

FISCHER

Str. Enescu (v. Gyufagyár-u.) 10

Nyomdák!

Kidd, London

festékei a legjobbak, legolcsóbbak. Kérjen ajánlatot a romániai vezérképviselőtől: **Sepage papirraktár, - Cluj**